

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma

Pyry Palviainen

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULUN OPISKELIJOIDEN
KIINNOSTUS SÄÄSTÄMISEEN JA SIJOITTAMISEEN

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Kesäkuu 2015
Liiketalouden koulutusohjelma

Karjalankatu 3
80200 JOENSUU
Puh. (013) 260 6800

Tekijä
Pyry Palviainen

Nimeke
Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kiinnostus säästämiseen ja sijoittamiseen

Toimeksiantaja
Karelia-ammattikorkeakoulu

Tiivistelmä

Opinnäytetyön aihe liittyy Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden säästämiseen ja sijoittamiseen. Aihetta tarkastellaan säästämisen ja sijoittamisen perusteiden sekä yleisten säästämis- ja sijoituskohteiden näkökulmasta. Lisäksi opinnäytetyön yhtenä osana alueena ovat säästämis- ja sijoituskohteen valintaan liittyvät tekijät. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden säästämisen ja sijoittamisen tapoja sekä tietämystä säästämisestä ja sijoittamisesta. Tutkimuksen kohdeyryhmänä olivat kaikki Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijat, joiden koulutus johti ammattikorkeakoulututkintoon.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisella internet-kyselyllä. Internet-kysely rakennettiin Tyypala-ohjelmalla, ja sen linkki julkaistiin Pakki-opiskelijaportalissa. Opiskelijoita tiedotettiin kyselystä opiskelijasähköpostin välityksellä. Vastaukset analysoitiin Typala-ohjelman raportoinnin työkaluilla, jotka muuttivat vastaukset taulukoiksi ja pylväsdiagrammeiksi.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijat säästävät tai sijoittavat melko aktiivisesti, varsinkin pankkitileille. Pankkitileille säästäminen myös kiinnostaa heitä eniten. Opiskelijat ovat sitä mieltä, että heillä on keskimäärin keskinkertainen tietämys yleisistä säästämis- ja sijoituskohteista. Karelia-ammattikorkeakoulu voi käyttää tuloksia hyväksi säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvän opetuksen suunnittelussa. Tutkimus voidaan jatkossa toteuttaa myös jossain muussa ammattikorkeakoulussa.

Kieli
suomi

Sivuja 54
Liitteet 1
Liitesivumäärä 5

Asiasanat
säästäminen, sijoitus, korkeakouluopiskelijat

THESIS
June 2015
Degree Programme in Business Economics

Karjalankatu 3
FI 80200 JOENSUU
FINLAND
Tel. +358 13 260 6800

Author
Pyy Palviainen

Title
Interest in Saving and Investment among the Students of Karelia University of Applied Sciences

Commissioned by
Karelia University of Applied Sciences

Abstract

The current thesis focuses on the saving and investing behaviour of the students of Karelia University of Applied Sciences (UAS). The topic is being approached from the general perspective of savings and investments, and that of the most common savings and investment targets. Moreover, one section of the thesis discusses the factors that relate to the selection of investment. The purpose of this study was to investigate the investment habits and knowledge among the students of Karelia UAS. The target group consisted of the students of Karelia UAS, who study toward a bachelor degree.

The research was implemented through a quantitative internet survey. The internet survey was made using Typala software. The link to the online survey was published in the Pakki student portal of Karelia UAS. The students were informed of the survey via student e-mail. The answers were analyzed with reporting tools of Typala software, which converted the answers to tables and histograms.

The results of the research indicate that the students of Karelia University of Applied Sciences are saving or investing quite actively, especially by making deposits to bank accounts. Saving to bank accounts also interest them the most. The students think that on average they have mediocre knowledge of saving and investment targets. Karelia UAS can use the results of this thesis when it plans the teaching on saving and investing. In the future, similar study can also be implemented in other universities of applied sciences.

Language
Finnish

Pages 54
Appendices 1
Pages of Appendices 5

Keywords
saving, investment, students in higher education

Sisältö

1	Johdanto	5
1.1	Tausta	5
1.2	Tarkoitus	5
1.3	Menetelmät	6
1.4	Rakenne ja rajaus	7
2	Säästäminen ja sijoittaminen	8
2.1	Säästämisen ja sijoittamisen erot	9
2.2	Säästäminen ja sijoittaminen Suomessa	10
3	Säästämis- ja sijoituskohteet	11
3.1	Talletukset	11
3.1.1	Erilaiset talletustilit	11
3.1.2	Talletusten tuotot ja riskit	13
3.2	Eläkevakuutukset	13
3.3	Sijoitus- ja säästövakuutukset	15
3.4	ASP-säästösopimus	17
3.5	Sijoitusrahastot	18
3.5.1	Rahastojen sijoituspolitiikka	20
3.5.2	Erilaiset sijoitusrahastot	20
3.6	Osakkeet	22
3.6.1	Erilaiset osakkeet	23
3.6.2	Osakesijoittamisen tuotot ja riskit	23
4	Sijoitus- ja säästämiskohteen valinta	24
4.1	Sijoitussuunnitelma	25
4.2	Kulutuskäyttäytyminen	26
4.2.1	Kulutuskäyttäytymiseen vaikuttavat tekijät	27
4.2.2	Nuorten kulutuskäyttäytyminen	30
5	Tutkimus Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden säästämisestä	31
5.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	31
5.2	Tutkimuksen menetelmälliset valinnat	32
5.3	Tutkimuksen toteutus	37
6	Tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset	38
6.1	Taustatiedot	38
6.2	Säästäminen ja sijoittaminen	40
6.3	Säästämisen ja sijoittamisen tietämys	44
6.4	Tutkimuksen johtopäätökset	48
7	Pohdinta	50
	Lähteet	53

Liite

Liite 1

Kyselylomake

1 Johdanto

1.1 Tausta

Sijoittaminen ja säästäminen ovat kiinnostaneet minua koko opiskeluajan Karelia-ammattikorkeakoulussa. En ole koskaan sijoittanut osakkeisiin, rahastoihin tai aloittanut säästämään omaa asuntoa varten ASP-säästösopimuksella, mutta olen ollut viime vuosina kiinnostunut erilaisista sijoituskohteista. Säästäminen ja sijoittaminen ovat hyvin suuressa roolissa nykypäivän yritysten ja yksityishenkilöiden talouden hallinnassa, jossa haetaan kustannustehokkuutta ja kauaskantoista tuottoa. Opinnäytetyön aihe, Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kiinnostus säästämiseen ja sijoittamiseen, tuli opinnäytetyötä ohjaavalta opettajaltani, jolle olin aikaisemmin ilmaissut kiinnostukseni tätä aihepiiriä kohtaan.

Säästämiseen ja sijoittamiseen liittyviä tutkimuksia on tehty useita, kuten Alexandria Pankkiiriliikkeen vuonna 2012 valmistunut tutkimus, "Näin suomalaiset säästävät ja sijoittavat" (Alexandria Pankkiiriliike 2012) sekä vuonna 2009 valmistunut Finanssialan keskusliiton laatima Nuorten rahankäyttötutkimuksen (Finanssialan keskusliitto 2009). Aiheesta on tehty myös aikaisemmin opinnäytteitä, esimerkiksi Oulun seudun ammattikorkeakoulussa vuonna 2013 valmistunut Oulun seudun ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoiden säästämisen tutkimus (Pöllänen & Simonen 2013) ja Rovaniemen ammattikorkeakoulussa vuonna 2012 valmistunut Nuoret nykypäivän säästö- ja sijoitusmaailmassa, Case: Pohjolan Osuuspankki (Lehtoniemi & Männistö 2012). Aikaisemmat tutkimukset toimivat hyvänä vertailukohtana tämän opinnäytetyön tutkimukselle, mutta niiden vertailussa on otettava huomioon esimerkiksi tutkimuksen kohde-ryhmän ikä.

1.2 Tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, säästävätkö ja sijoittavatko Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijat ja ovatko he kiinnostuneita säästämisestä ja

sijoittamisesta. Mihin kohteisiin he säästävät ja sijoittavat? Mitkä ovat heidän tavoitteensa säästämiseksi ja sijoittamiseksi? Mitkä tekijät he kokisivat tärkeiksi säästö- tai sijoituskohteen valinnassa? Tarkoituksena oli myös selvittää, miten he rahoittavat säästämisen ja sijoittamisen.

Yksi tutkimuksen keskeinen tarkoitus oli selvittää, mikä on kohderyhmän tietämys eri säästö- ja sijoituskohteista sekä mistä lähteistä se on saanut tietoa aiheesta. Tähän liittyvä tarkoitus oli selvittää Karelia-ammattikorkeakoulun mahdolliset keinot edistää opiskelijoiden tietämystä aiheesta.

1.3 Menetelmät

Opinnäytetyön tekeminen alkoi tutkimussuunnitelman laatimisella, jossa aihe yhdistettiin teoreettiseen viitekehykseen. Sen kautta tarkasteltiin myös tutkimuksessa käytettäviä tutkimusmenetelmiä ja selvitettiin tutkimuksen tavoitteita, rajausta ja tutkimuskysymyksiä. Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä, jonka avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä sekä kuvataan ilmiötä numeerisen tiedon pohjalta (Heikkilä 2008, 16). Tutkimusmenetelmän valinta perustui tutkimuksen numeerisesti suureen aineistoon, joka oli helppo hankkia ja analysoida määrällisesti. Suunnitelluvaiheessa tutustuttiin myös samaan aiheeseen liittyviin aikaisempiin tutkimuksiin kuten opinnäytetöihin.

Tutkimussuunnitelman valmistumisen jälkeen koottiin yhteen opinnäytetyön teoriaosuus. Aiheeseen liittyvää tietoteoriaa oli runsaasti saatavilla, ja sen lähteinä käytettiin kirjoja sekä internetiä. Tietoteorian ja tutkimuskysymysten pohjalta laadittiin Typala-ohjelmalla kyselylomake, jonka linkki julkaistiin Karelia-ammattikorkeakoulun Pakki-opiskelijaportalissa. Kyselystä lähetettiin myös tieto opiskelijoiden opiskelijasähköposteihin. Tutkimuksen tuloksia analysoitiin Typala-ohjelman raportoinnin työkaluilla, joilla vastauksista saatiin luotua taulukoi- ta sekä diagrammeja Excel-ohjelmaan. Lisäksi tuloksia verrattiin soveltuvin osin aikaisempiin tutkimuksiin säästämisestä ja sijoittamisesta.

1.4 Rakenne ja rajaus

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijat, joiden koulutus johtaa ammattikorkeakoulututkintoon. Heistä osa suorittaa tutkinnon päivätoteutuksen ja osa monimuotototeutuksena. Tutkimuksen kohderyhmästä suurin osa on nuoria opiskelijoita, joten opinnäytetyön painopiste on nuorten säästämässä ja sijoittamisessa. Tässä tutkimuksessa nuorilla tarkoitetaan kaikkia alle 29-vuotiaita. Tämä määritelmä perustuu nuorisolaissa annettuun nuoren määritelmään (72/2006).

Opinnäytetyön toisessa luvussa käydään läpi säästämisen ja sijoittamisen käsitteet sekä niiden erot ja avataan suomalaisten säästämis- ja sijoitustottumuksia. Kolmannessa luvussa on koottu yhteen tutkimukseen mukaan rajatut säästämis- ja sijoituskohteet sekä niihin liittyvä tietoteoria. Säästämis- ja sijoituskohteiden rajauksessa otettiin huomioon aikaisemmin tehtyjen tutkimusten tuloksia. Aikaisemmissa tutkimuksissa erittäin harvinaisiksi todettuja kohteita jätettiin tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Säästämis- ja sijoituskohteista tähän tutkimukseen mukaan rajattiin talletukset, eläke-, säästö- ja sijoitusvakuutukset sekä ASP-säästösopimus, koska ne ovat melko yksinkertaisia ja yleisiä säästämis- ja sijoituskohteita. Sijoituskohteista tutkimukseen mukaan rajattiin sijoitusrahastot sekä osakkeet. Esimerkiksi johdannaiset, indeksi- ja joukkovelkakirjalainat, raaka-aineet sekä maa- ja metsäsijoitukset rajattiin pois, koska ajattelin niiden olevan liian harvinaisia sijoituskohteita varsinkin nuorille opiskelijoille. Oletin myös, että todella harvat opiskelijat ovat sijoittaneet sijoitusasuntoon, mutta useammat ovat saattaneet aloittaa ASP-säästösopimuksen.

Luvussa neljä käydään läpi säästämis- ja sijoituskohteen valintaan liittyvät prosessit päätöksentekokaavion, sijoitussuunnitelman ja kulutuskäyttäytymisen kautta. Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusmenetelmät sekä tutkimuksen toteutus käydään läpi luvussa viisi. Tutkimuksen tulokset sekä johtopäätökset käydään läpi luvussa kuusi. Pohdinta-luvussa arvioidaan työn toteutusta, eettisyyttä, luotettavuutta, tavoitteisiin pääsemistä sekä tutkimuksen käyttömahdollisuuksia jatkossa.

2 Säästäminen ja sijoittaminen

Säästäminen tarkoittaa säännöllistä rahan käyttöä muuhun kuin kuluttamiseen. Yleensä säästäminen tapahtuu pitkällä aikavälillä ja pienillä kertasummilla. (Hultkrantz & Masalin 2004, 48.) Se on myös tulojen ja kulutuksen erotusta, jolla voidaan rahoittaa pääomanmuodostus eli investoinnit (Taloussanommat 2015). Säästämisellä voidaan myös tarkoittaa sitä, että rahaa pannaan syrjään ilman sen kummempaa tuottotavoitetta (Pesonen 2011, 11).

Monet ihmiset säästävät rahojaan sellaisella tavalla, että heidän säästöjensä arvo ei kasva, vaan se laskee. Lapsille opetetaan säästämään kolikoita säästöpossulla, jonka sisällön voi lopulta esimerkiksi tallettaa pienikorkoiselle pankin käyttötilille. On kuitenkin syytä ottaa huomioon, että vuoden päästä saman rahasumman ostovoima on heikompi, ja sillä saa ostettua vähemmän asioita kuin tänä päivänä. Siksi on tärkeää sijoittaa rahat järkeviin säästökohteisiin. (Möttölä 2008, 9.)

Sijoittaminen on sitä, kun säästettyjä varoja laitetaan "poikimaan", eli kasvaamaan arvoa ja korkoa (Hämäläinen 2005, 15). Sijoittaminen on yleensä sijoituskohteiden ostamista, hallussapitoa sekä myymistä, ja sen tarkoitus on tehdä voittoa. Keskeistä sijoittamisessa on voiton tavoittelu sekä riski, jonka kääntöpuolena on tuotto. Riskiä hallitaan jakamalla sijoitettu pääoma useiden eri sijoituskohteiden kesken. (Pesonen 2011, 11.)

Sijoituskohteet eroavat toisistaan kulujen, riskin ja tuotto-odotuksen osalta. Suuri tuotto-odotus tarkoittaa myös aina suurta riskiä. Sijoitussalkkuun voidaan valita riskeiltään erilaisia tuotteita. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 95.) On olemassa suoraa sijoittamista tai epäsuoraa sijoittamista. Kun sijoittaja on valinnut sijoituskohteensa osakkeiden, korkoratkaisujen tai pääomaturvattujen ratkaisujen väliltä, on hänen valittava suoran tai epäsuoran sijoittamisen väylä. Suoraa sijoittamista ovat esimerkiksi osakkeet sekä talletukset, ja epäsuoraa sijoittamista ovat esimerkiksi rahastot tai sijoitusvakuuttaminen. Suorassa sijoittamisessa sijoittaja päättää itse, milloin tekee talletuksen tai myy osakkeitaan,

kun taas epäsuorassa sijoittamisessa sijoittaja valitsee sopivan sijoituskokonaisuuden ja jättää sen hoitamisen rahastoa hallinnoivalle yhtiölle tietyin ehdoin. (Kontkanen 2009, 109.)

Sijoitusten myyntivoitto verotetaan pääomatulona, josta kulut sekä tappion saa vähentää. Myynnistä tullut tappio vähennetään myyntivoitoista verovuonna tai viiden seuraavan vuoden myyntivoitoista. Tappiota ei voi vähentää myyntivoitoista, mikäli sijoitusten hankintahinnat ovat olleet kalenterivuonna yhteensä enintään 1 000 euroa. Pääomatulon veroprosentti on 30 prosenttia ja se nousee yli 40 000 euron kohdalla 32 prosenttiin. Myyntivoitto on verovapaata, jos myyntihinnat ovat olleet kalenterivuonna yhteensä alle 1 000 euroa. Pankkitalletuksista perittävä 30 prosentin lähdevero on lopullinen vero, eikä talletuksia tarvitse ilmoittaa verottajalle. (Verohallinto 2015.)

2.1 Säästämisen ja sijoittamisen erot

Säästämisen ja sijoittamisen välille on vaikea vetää selvä raja. Yhden määritelmän mukaan sijoittaminen on tavoitteellista säästämistä. Jokainen sijoittaja on säästäjä, ja jokainen säästäjä on sijoittaja. Yksi sijoittajan ja säästäjän parhaiten erotteleva tekijä on riskinsietokyky. OP-Pohjola-ryhmän 2/2010 sijoittajabaro-metrissa selvitettiin, miten suomalaiset kotitaloudet näkevät itsensä säästäjä-sijoittaja-akselilla. Sijoittajiksi itsensä näkevät vastaajat olivat yleensä valmiimpia kantamaan riskiä kuin säästäjät. Säästäjiksi itsensä näkevät vastaajat kuvasivat itseään yleensä varovaisiksi, kun taas sijoittajat kuvasivat itseään tuottohakuiksi. (Pesonen 2011, 11.)

Lähes kaikki sijoittajat ovat säästäjiä, koska sijoittamiseen tarvitaan alkupää-omaa. Sijoittamiseen alkupääoman voi kuitenkin saada myös muilla keinoin kuin säästämällä. Pääoma voidaan hankkia esimerkiksi lainaamalla rahaa, perimällä tai voittamalla lotossa. Moni sijoittaa velkarahoilla esimerkiksi omistusasuntoon, vaikka ei sitä välttämättä niin mielläkään. (Hämäläinen 2005, 15.)

2.2 Säästäminen ja sijoittaminen Suomessa

Suomalaiset ovat melko ahkeria säästämään. Alexandria Pankkiiriliikkeen vuonna 2012 valmistunut tutkimus, Näin suomalaiset säästävät ja sijoittavat - Suomalaisten kokemuksia säästämisestä ja sijoittamisesta, osoittaa, että 64 % 18–65-vuotiaista säästää tai sijoittaa ja vain yksi kymmenestä pitää kaikki varansa käyttötillillään. Suosituin säästämis- tai sijoitustapa oli säästötili tai määräaikaistalletus, jota käytti 73 % kaikista säästäjistä. Naiset ja nuoret 18–29-vuotiaat suosivat säästötilejä ja määräaikaistalletuksia selvästi eniten. Tutkimukseen vastasi 1 094 18–65-vuotiaasta suomalaista. (Alexandria Pankkiiriliike 2012.)

Vuonna 2009 valmistuneen Finanssialan keskusliiton laatiman Nuorten rahan- käyttötutkimuksen mukaan 46 prosentilla kyselyyn vastanneista, tuhannesta 15–28-vuotiaasta nuoresta, oli sijoitettuna tai säästettynä varoja eri kohteisiin. Suosituimmat sijoituskohteet olivat sijoitusrahastot (9 % kaikista vastaajista) ja pörssiosakkeet (5 %). Säästökohteista selvästi suosituimmat olivat säästö-, sijoitus- tai muut pankkitilit (29 %) sekä käyttelytili (18 %). (Finanssialan keskusliitto 2009.)

Finanssialan keskusliiton vuonna 2013 valmistuneessa tutkimuksessa, Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat, selvitettiin 15–74-vuotiaiden suomalaisten käyttämät säästämis- ja sijoituskohteet. Tutkimuksen mukaan suosituimmat säästämiskohteet olivat säästö-, sijoitus- tai muut pankkitilit (37 % kaikista vastaajista) sekä käyttelytili (31 %). Yleisimmät sijoituskohteet olivat sijoitusrahastot (19 %) ja pörssiosakkeet (16 %). Kyselyyn vastasi yhteensä 2 399 manner-suomalaista. (Finanssialan keskusliitto 2013.)

Suomalaiset säästäjät eivät ole luonteeltaan kovin aktiivisia tekemään muutoksia tai kyselemään erilaisista säästö- tai sijoitusmahdollisuuksista, kun korkotasot heilahtelevat. Taloussanomien vuonna 2014 julkaistussa uutisessa tiedusteltiin Aktian johtajalta Pasi Pitkäläeltä, pitivätkö suomalaiset vielä säästöjään tileillä, vaikka korot olivat erityisen alhaalla. Vastaus kuului, että suomalaisten perusluonne oli säilynyt. (Taloussanomien 2014.)

3 Säästämis- ja sijoituskohteet

3.1 Talletukset

Pankkitalletuksessa sijoittaja lainaa rahansa pankille. Talletuksia pystyvät ottamaan vastaan vain talletuspankit. Talletuksia voidaan tehdä erilaisille käyttö-, säästö-, sijoitus- ja määräaikaistileille. Erilaisten tilien korot vaihtelevat esimerkiksi päiväsaldoon ja kuukauden alimman saldon välillä. Tilin luonteesta riippuu, mitkä ovat nosto-oikeudet ja mihin muihin korkoihin tilin korko on sidottu. (Anderson & Tuhkanen 2004, 167.)

Pankkitili on erittäin helppo tapa säilyttää ylimääräiset varat, sillä käytännössä jokaisella suomalaisella on tili, jonka käytöstä joudutaan joka tapauksessa maksamaan mahdolliset palvelumaksut. Ilmaisuuden ei kannata kuitenkaan antaa houkutella, sillä pankkitilille säästäjä voi menettää säästöjen arvoa inflaatiolle, ja samalla hän antaa vapaaehtoisesti pois muiden sijoituskohteiden tuoton. (Hämäläinen 2005, 16.)

3.1.1 Erilaiset talletustilit

Käyttötili on yleisin tilityyppi Suomessa. Käyttötiliä käytetään päivittäisten rahaasioiden hoidossa. Siellä liikkuvat esimerkiksi palkat, eläkkeet, lapsilisät, ostokset ja laskut. Säästämiseen käyttötili on huono, koska sen korko ei riitä peittoaamaan inflaatiota. Yksi harvoista käyttelytilien eroista ja kilpailukeinoista on niiden koron laskentatapa. Korko voidaan laskea esimerkiksi kuukauden alimmalle saldolle tai joka päivä erikseen. (Pesonen 2011, 90.)

Suomen yleisin sijoituskohde on ollut jo vuosikymmenten ajan määräaikaistileille tallettaminen. Asiakas voi nykyisin valita määräajan vapaasti, ja yleisimmät määräajat ovat yli yhden kuukauden mittaisia. (Kontkanen 2009, 112.) Määräaikaistileillä on kiinteä korko, johon vaikuttavat senhetkiset markkinakorot. Korkoon vaikuttavat myös talletettavan summan suuruus ja juoksuaika. (Anderson

& Tuhkanen 2004, 167.) Määräaikaistileille talletetulle rahalle on sovittu tietty aika, jolloin se on sidottu tilille. Rahat saa nostaa yleensä vasta, kun talletusaika on loppunut. (Finanssivalvonta 2015b.) Pankit käyttävät määräaikaistilejä houkutuskeinona saadakseen lisää asiakkaita. Määräaikaistileille saatetaan maksaa hieman korkeampaa korkoa, jotta asiakas saataisiin mahdollisesti kuulemaan myös muista säästö- ja sijoituskohteista. Huomattavan korkea korko saattaa kertoa siitä, että pankilla ei mene hyvin ja se joutuu rahoittamaan toimintaansa kalliisti. (Pesonen 2011, 90.)

Säästö- ja sijoitustilejä ei ole tarkoitettu päivittäisten raha-asioiden hoitoon, ja niissä on yleensä rajoituksia nostoihin liittyen. Rajoitukset voivat koskea sallittuja nostomääriä tai tietyn ajanjakson aikana sallittuja nostokertoja. Näiden rajoitusten ylittäminen voi aiheuttaa kustannuksia säästäjälle. (Finanssivalvonta 2015b.)

Jatkuvat säästötilit sopivat hyvin isompia säästökohteita, kuten moottoriajoneuvoja, kodinkoneita tai asumista varten. Niihin voi esimerkiksi tallettaa rahaa säännöllisin väliajoin. Myös jatkuvan säästö- tai sijoitustilin korkoon vaikuttavat talletettavan summan suuruus ja juoksuaika. Yleensä suurempi talletettava summa nostaa korkoa. (Finanssivalvonta 2015b.)

Sijoitustalletus on melko uusi säästämisen muoto. Sijoitustalletuksessa varat talletetaan sijoitustilille, jonka korko on sidottu esimerkiksi muutaman eri osakkeen kurssikehitykseen. Tilillä saattaa olla takuukorko, jonka lisäksi sillä on lisäkorko. Lisäkoron suuruus on ehdoista riippuva, mutta sen ehdot tiedetään ennalta. Sijoitustalletuksen ehdoista on syytä ottaa hyvin selvää, sillä ne eivät ole yhtä selkeitä kuin tavallisissa talletuksissa ja määräaikaistileillä. Sijoitustalletukset eroavat indeksilainoista siten, että ne kuuluvat talletussuojan piiriin. (Pesonen 2011, 91.)

Opiskelijoille säästö-, sijoitus- tai määräaikaistileille tallettaminen on todennäköisesti paras säästämisen vaihtoehto. Ne tarjoavat turvallista ja varmaa säästämistä. Jatkuva säästötili on todennäköisesti määräaikaista säästötiliä järkevämpi vaihtoehto, sillä sinne talletettuja varoja voi yleensä käyttää vapaammin.

Opiskelijat, jotka elävät yleensä melko vähäisillä tuloilla, saattavat kohdata yllättäviä rahantarpeita, ja silloin säästettyjen varojen tulee olla käden ulottuvilla.

3.1.2 Talletusten tuotot ja riskit

Tilille maksettava korko on talletuksen tuotto. Talletuksen tekemiseen ei yleensä liity kustannuksia, mutta sopimusehdoista poikkeavat nostot voivat johtaa kuluihin. (Anderson & Tuhkanen 2004, 79.) Talletusten tuotto ei ole kovin suuri, joten kohtalaiseen tuottoon vaaditaan suuri talletus. Lisäksi vuosittain juokseva inflaatio syö ison osan nettotuotoista. Pankkitalletuksesta ei tarvitse maksaa varallisuusveroa, mutta siitä on maksettava lähdevero. (Hultkrantz & Masalin 2004, 176–178.)

Pankkitalletusten hyvä puoli on se, että sijoitus on erittäin turvallinen. Mikäli pankki kuuluu talletussuojan piiriin, sen on maksukyvyttömäksi jouduttuaan korvattava talletettu summa aina 100 000 euroon asti tallettajaa ja pankkia kohden tietyin rajoituksin. (Finanssivalvonta 2015a.) Talletuksien tuottoon liittyy inflaatio-riski, jos inflaatio on korkoa suurempi, ja valuuttariski, jos talletus on valuuttamääräinen (Finanssivalvonta 2015b).

3.2 Eläkevakuutukset

Lakisääteinen työeläkevakuutus hoidetaan yleensä yksityisissä työeläkeyhtiöissä. Sen lisäksi on olemassa eläkesäätiöitä ja -kassoja sekä erityisalojen eläkelaitoksia. Valtion virkamiesten työeläkevakuutuksen hoitaa valtio, ja julkisella sektorilla kuntien työntekijöiden työeläkevakuutuksen hoitaa KEVA. Vuodesta 2005 lähtien työeläke on laskettu kertyväksi vuotuisista ansiotuloista tai yrittäjätuloista. Työeläkkeeseen kertymiseen vaikuttaa ikäsidonnainen karttumisprosentti. (Pesonen 2011, 151.)

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen tarkoitus on täydentää lakisääteistä eläketurvaa tai aikaistaa eläkkeelle jäämistä, kun työntekijä on poissa työstä jonkin ajan

esimerkiksi opiskelun takia. Vapaaehtoinen eläkevakuutus perustuu joko sijoitussidonnaiseen osaan, laskuperustekorkoon ja asiakashyvitykseen tai molempiin. Pitkäaikaisessa eläkevakuutuksessa asiakkaan on yleensä perusteltua sitoa tuotto sijoituskohteeseen, joka vastaa osakemarkkinoiden tuottoa. Tämä johtuu siitä, että matalatuottoisessa eläkevakuutuksessa tuotot saattavat jäädä hyvin pieniksi vakuutusyhtiöiden perimien kulujen jälkeen. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 129.)

Vapaaehtoiset eläkevakuutukset ovat kasvattaneet suosiotaan pitkälti siksi, että niiden kulut ovat tietyltä osin vähennyskelpoisia henkilön verotuksessa. Kuluja voi vähentää pääomatuloista enintään 5 000 euroon saakka vuodessa, jos sovittu eläkkeen alkamisikä on 62 vuotta tai myöhempi. Mikäli pääomatuloja ei ole, vähennetään kulut ansiotuloista erityisenä alijäämähyvityksenä. Puolison eläkevakuutuksen kulut voidaan vähentää ansiotulon verotuksesta, mikäli tällä ei ole omia pääoma- tai ansiotuloja. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 129–130.) Eläkevakuutukseen mahdollisesti liitetty kuolemanvaraturva ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Vakuutetulle aikanaan maksettava eläke ja maksettu takaisinostoarvo verotetaan pääomatulona. Lähiomaisille maksettavat kuolemantapauskorvaukset ovat vapaita perintöverosta 35 000 euroon saakka, ja leskelle maksettavasta osuudesta puolet tai vähintään 35 000 euroa on verovapaata. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 130.)

Vuonna 2010 markkinoille tuli uusi PS-sopimus, jossa PS tulee sanoista pitkäaikaissäästäminen. Käytännössä PS-sopimus tarkoittaa sopimuskokonaisuutta, johon kuuluvat PS-tili sekä arvopapereiden arvo- ja säilytysosuustili. PS-sopimus ja vapaaehtoiset eläkevakuutukset ajavat samaa asiaa ja niissä on yhtäläiset veroedut. PS-sopimus on kuitenkin pankkien tuote, eikä se liity eläkevakuutusyhtiöihin. Sopimuksessa säästöt ohjataan PS-tilille, johon varat jäävät tai ne sijoitetaan edelleen sopimuksen mukaisesti. PS-sopimuksessa säästäjällä on enemmän sananvaltaa ja tuoton voi sitoa vapaammin osakkeisiin kuin eläkevakuutuksessa. PS-sopimuksen kulut ovat myös usein helpommin hahmotettavissa kuin eläkevakuutuksissa. (Pesonen 2011, 152–153.)

Pitkäaikaisessa eläkesäästämisessä on konkreettinen inflaatoriski. Säästettyjen varojen ostovoima heikkenee vuosittain inflaation verran. Siksi säästäjän kannalta on oleellista, että sijoitusvarat säilyttävät ostovoimansa ja tuotto pysyy inflaation yläpuolella. Säästetyllä pääomalla ei ole reaalityttöä, jos se kattaa ai-noastaan inflaation. (Anderson & Tuhkanen 2004, 39.) Eläkesäästöjä ei voi nos-taa tililtä vapaasti. Eläkesäästöjen nostaminen ennen sovittua määräaika-a on-nistuu osittain tai kokonaan, jos vakuutetun avioliitto päättyy, hän on ollut vähin-tään vuoden työttömänä tai hän on tullut pysyvästi tai osittain työkyvyttömäksi. (Pesonen 2011, 156.) Eläkevakuutukset ja PS-sopimus eivät suojaa säästäjää sijoitustoiminnan normaaleilta riskeiltä (Pesonen 2011, 154).

3.3 Sijoitus- ja säästövakuutukset

Sijoitus- ja säästövakuutuksia tarjoavat vakuutusyhtiöt. Sijoitusvakuutukset ovat määräaika-aisia sijoituksia, ja ne erääntyvät kuin muutkin sijoitukset. Niissä on mahdollisuus valita joko kertasijoitus tai maksuohjelmallinen sijoitus. Tuottope-rusteeksi voidaan valita joko tulossidonnainen tai sijoitussidonnainen vaihtoehto. (Anderson & Tuhkanen 2004, 247–248.)

Perinteisen tulossidonnaisen vakuutussijoittamisen tuottoperuste muodostuu osittain kiinteästä laskuperustekorosta ja vakuutusyhtiön tulokseen pohjautu-vasta asiakashyvityksestä. Takuutuottoinen sijoittaminen tarkoittaa tässä yhtey-dessä sitä, että vakuutusyhtiö on sitoutunut pitämään laskuperustekorona sama-na koko sijoitusajan. (Anderson & Tuhkanen 2004, 248.) Laskuperustekorona tuotto vastaa suurin piirtein lyhyiden rahamarkkinasijoitusten tuottoa. Mikäli asi-akkaalle maksetaan vielä asiakashyvitystä, nousee tuotto yleensä suorien jouk-kolainojen tasolle. Säästövakuutusten tuotto on yleensä pankkitalletusta suu-rempi, mutta riskit ovat samaa luokkaa, jos vakuutuksen antava vakuutusyhtiö on vakavarainen. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 131.)

Rahasto- eli sijoitussidonnainen vakuutussijoittaminen tarkoittaa sitä, että asia-kas sitoo tuoton rahastosäästämisen tulokseen. Sijoituskohteen hän voi valita rahastopaletista. Sijoituksen tuotto on täysin sidottu markkinoihin, ja se voi

myös mennä tappiolliseksi. (Anderson & Tuhkanen 2004, 250–251.) Sijoitussidonnaisessa sopimuksessa tehdään sijoitussuunnitelma ja sijoituksen riski- ja tuotto-odotus päätetään rahasto- ja tuotevalinnalla. Vakuutusyhtiö ei vastaa sijoituskohteiden arvonkehityksestä, joten asiakas on vastuussa mahdollisesta pääoman alentumisesta. Pitkällä aikavälillä sijoituksen arvonvaihtelut yleensä tasaantuvat. (Pesonen 2011, 157–158.)

Säästö- ja sijoitusvakuutuksiin liitetään yleensä henkivaraturva, joka siirtää vakuutuksenottajan kuollessa sijoitetut varat hänen nimeämälleen edunsaajalle. Tällä tavoin siirtyvät varat ovat osittain perintöverosta vapaita. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 131.)

Sijoitusvakuutuksen maksuja ei voi vähentää verotuksessa kuten vapaaehtoisessa eläkevakuutuksessa, mutta sen tuotteista ei tarvitse maksaa myyntivoittoveroja, kun varoja siirretään kohteesta toiseen. Myyntivoitto jää siis kasvamaan korkoa korolle. Sijoituksen hallinnoinnin hoitaa vakuutusyhtiö, eikä säästöjä tarvitse ilmoittaa verottajalle. Sopimukseen kuuluvista rahastoista ei peritä lunastus- tai merkintäpalkkiota. Sijoitusvakuutus sopii hyvin perintöjen suunnitteluun, sillä se on tietyin edellytyksin vapaa lahjaverosta 8 500 euroon asti ja perintöverosta lähiomaisille aina 35 000 euroon asti. (Pesonen 2011, 158.)

Sijoitusvakuutuksen sijoituskohteet eivät välttämättä ole sijoitusrahastoja, vaan sijoituskoreja, joita koskevat eri lainsäädännöt kuin sijoitusrahastoja. Sijoitusrahaston omistaa aina sijoittaja, vaikka rahastoyhtiö menisi nurin, mutta sijoituskori ja sen osuudet ovat henkivakuutusyhtiön omaisuutta. Vakuutusyhtiö ainoastaan takaa, että tuotto on sidottu sijoituskohteiden arvonkehitykseen. Tämä tarkoittaa sitä, että vakuutusyhtiön tehdessä konkurssin rahat jäävät sen konkursipesään. Hyvää tuottoa tavoittelevassa määräaikaaisessa sijoitusvakuutuksessa on ajoitusriski, mikä tarkoittaa sitä, että sijoituskoriin sijoitus saattaa tapahtua osakekurssien ollessa korkeimmillaan. Kun määräajan lähestyessä osakkeita myydään ja vaihdetaan alemman riskitason korkosijoituksiin, niitä joudutaan myymään alentunein hinnoin. Tämä saattaa johtaa siihen, että korkotuotto ei riitä kattamaan osakkeista johtuvia tappioita. (Pesonen 2011, 159–160.)

3.4 ASP-säästösopimus

Asuntosäästö- ja tukijärjestelmä eli ASP on 18–39-vuotiaita ensiasunnon hankkijoita varten oleva säästöjärjestelmä. Siinä pankin kanssa tehdään sopimus, jossa asunnon hankkija sitoutuu säästämään vähintään 10 % hankittavan asunnon hinnasta, ja pankki lainaa loput. Asunnon hankkijan tulee säästää ASP-tilille 150–3 000 euroa kahdeksana kalenterivuosineljänneksenä. Talletukselle pankki maksaa yhden prosentin koron. Sopimuksen ehtoja voidaan muuttaa säästöaikana, ja sopimus voidaan viedä myös eri pankkiin. Asunnon hankintaan voidaan käyttää myös ASP-tilin ulkopuolisia varoja, mutta ne eivät kasvata sopimuksen mukaista säästöosuutta. ASP-tilin varat voidaan nostaa vasta, kun asunnon ostoa koskeva kauppakirja on allekirjoitettu, tai säästäjä on aloittanut asunnon rakentamisen. Asunnon voi hankkia vasta, kun vähintään puolet sopimuksen mukaisista eristä on talletettu. Sopimus raukeaa, jos säästäjä nostaa ASP-tilin varoja tai hankkii asunnon ennen aikaisesti. (Ympäristöhallinto 2015.)

Sopimuksen asuntolaina tai osa sitä voidaan hyväksyä ASP-korkotukilainaksi, jossa on säästäjälle edulliset ehdot ja jonka koroista valtio maksaa osan. Tämä onnistuu vain, jos ostaja ei saa muuta tukea asunnon hankkimiseen valtion varoista. Korkotukilainan ehdoista sovitaan pankin kanssa. Korkotukilaina on muita pankin myöntämiä ensiasuntolainoja edullisempi. Korkotukiaikana voi olla enintään kaksi lyhennysvapaata vuotta. Aviopuolisot ja samassa asunnossa asijat ovat oikeutettuja vain yhteen korkotukilainaan erillisistä lainoista huolimatta. Korkotukilainoihin voi saada ilman erillistä hakemusta omistusasuntolainojen rajoitetun valtioneuvoston takauksen, ja lisäksi valtio maksaa osan ASP-lainan koroista ensimmäisen kymmenen vuoden ajan. (Ympäristöhallinto 2015.)

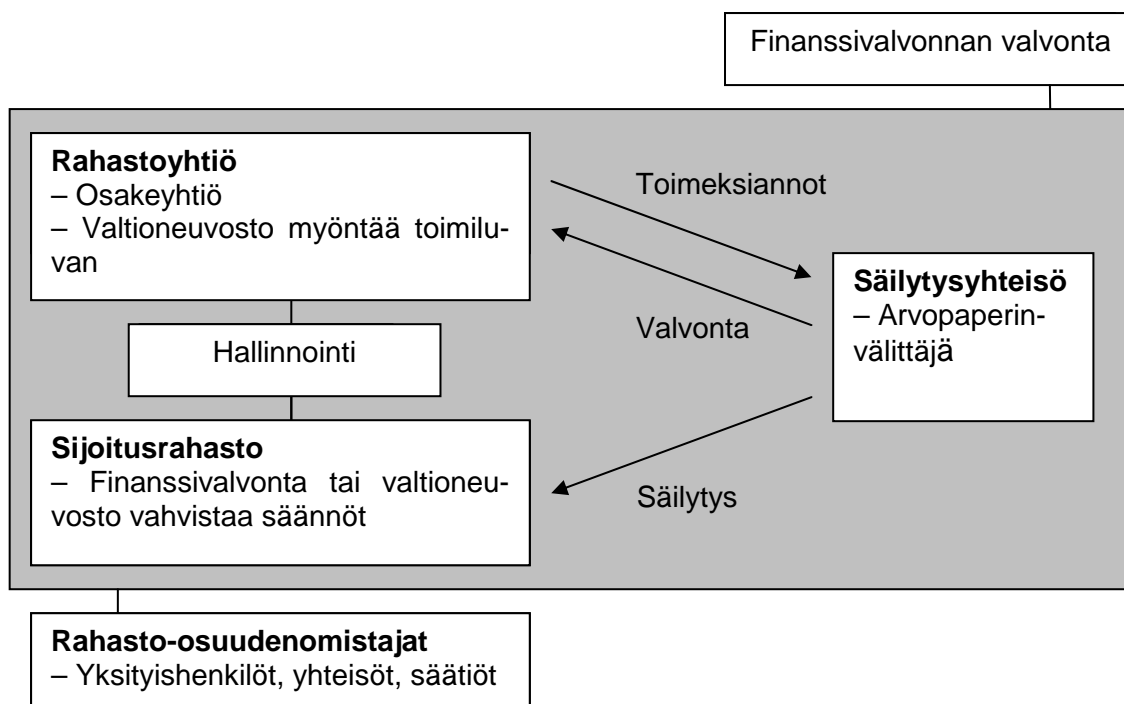
Aamulehdessä 25.10.2014 julkaistun uutisen mukaan ASP-tilien avaaminen oli vuonna 2014 erityisen vilkasta. Syynä tähän voidaan pitää esimerkiksi taantuma sekä pankkien tiukentuneita EU-vaatimuksia, toteaa Finanssialan Keskusliiton lakimies Elina Kirvelä. Kirvelän mukaan ASP-sopimus voi helpottaa lainansaantia, kun tiukentuneessa taloudellisessa tilanteessa asuntolainaa ei pääasiassa voi saada ilman etukäteissäästämistä. Kirvelän mielestä ASP-säästäjät ovat paremmassa asemassa muihin asuntolainan hankkijoihin nähden, sillä

heillä on etukäteissästöjä, valtiontakaus luotonmaksun turvana sekä korkokatto tulevien vuosien varalle. Lisäksi pankin myöntämällä lainalla on tavallisia ensiasunnon lainoja alhaisempi korko, ja säästöille saa yhden prosentin talletuskoron. (Aamulehti 2014.)

3.5 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahastot ovat vakiinnuttaneet asemansa kansainvälisillä pääomamarkkinoilla. Ne tarjoavat esimerkiksi yksityishenkilöille, rahastoille ja säätiöille mahdollisuuden sijoittaa myös pienempiä summia vaivattomasti. Sijoitusrahaston iso etu on se, että sijoittajan ei tarvitse itse seurata ja analysoida arvopaperimarkkinoiden liikehdintää, vaan sen hoitavat rahastoyhtiön edustajat. Lisäksi siihen sijoitettu pääoma on helppo muuttaa rahaksi, sillä rahastoyhtiön on lunastettava sijoittajan rahasto-osuus, mikäli sijoittaja niin vaatii. Sijoitusrahastolaki edellyttää arvopaperisalkun hajauttamista siten, että tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta yksittäisen sijoituksen arvo ei saa olla yli kymmentä prosenttia koko rahaston arvosta. Tämän ansiosta pienelläkin pääoman sijoituksella pääsee mukaan suureen hajautettuun salkkuun. Sijoitusrahastot sopivat enemmän pidempijänteiseen sijoittamiseen kuin nopean voiton hakemiseen. (Kontkanen 2009, 120–122.)

Sijoitusrahasto on salkku, joka koostuu osakkeista, korkoinstrumenteista ja muista arvopapereista. Salkun omistavat siihen sijoittaneet yksityishenkilöt, yritykset ja muut yhteisöt. Kyse on useiden sijoittajien muodostamasta kollektiivisesta instituutiosta, joka tarjoaa osakkailleen hyödynnettäväksi suuren sijoittajan asiantuntemusta ja kustannustehokkuutta. Sijoitusrahastoissa säästäjien varoja kerätään yhteen, ja ne sijoitetaan eri arvopapereihin, jotka muodostavat rahaston. Arvopapereiden omistus on sijoittajilla. Rahasto on jaettu useaan yhtä suureen rahasto-osuuteen, ja ne tuottavat yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan omaisuuteen. Päätöksistä ja hallinnoinnista eivät vastaa sijoittajat, vaan rahastoyhtiö, joka ei omista rahaston arvopapereita. (Puttonen & Repo 2011, 30.) Kuvio 1 selventää sijoitusrahastotoiminnan perusperiaatteita.

Kuvio 1. Sijoitusrahastotoiminnan peruseriaate (mukaillen Puttonen & Repo 2011, 31)

Rahastot tarjoavat sijoittajille kahdenlaisia osuuksia: Kasvu- tai tuotto-osuuksia. Kasvuosuuksien tuotto perustuu niiden pois myymiseen. Kasvu-osuuksiin sijoittaminen on järkevää, jos säästetään tulevaisuuden tarpeisiin. Rahasto ei maksa mitään säästöaikana, joten veroja ei tarvitse maksaa, ja koko tuotto kasvaa korkoa korolle. Tuotto-osuuksien tuotto perustuu sijoituksesta vuosittain maksettavaan voitto-osuuteen, joka on muutamia prosentteja sijoituksen arvosta. Voitto-osuus maksetaan sijoittajan tilille yleensä kerran vuodessa keväisin. Voitto-osuuksista on maksettava pääomavero. Tuotto-osuuksia suosivat esimerkiksi säätiöt ja yhdistykset, jotka tarvitseva säännöllisiä tuloja toimintansa rahoittamiseen. (Möttölä 2008, 24.)

Sijoitusrahastojen kulut ovat suoraa osakesijoittamista suuremmat. Rahastosi-
joitusten kulut muodostuvat osto-, myynti- ja hallinnointipalkkioista. Osto- ja myyntipalkkioita maksetaan silloin, kun sijoittaja ostaa tai myy rahasto-osuuksiaan. Hallinnointipalkkio maksetaan rahaston päivittäisestä arvosta. Osuuden arvosta peritään yleensä rahasto-osuuden merkitsemispalkkio, joka on kotimaisissa rahastoissa yleensä yhden prosenttiyksikön luokkaa. Merkitsemispalkkio on korkorahastoissa pienempi kuin osakerahastoissa. Rahasto-

osuuden lunastuksesta voidaan periä korvaus, joka on kotimaisissa rahastoissa enintään yksi prosentti. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 255–256.)

3.5.1 Rahastojen sijoituspolitiikka

Rahastoilla on oma sijoituspolitiikka, josta selviää, sijoitetaanko varoja osake-markkinoille, korkomarkkinoille vai molempiin ja mille alueelle niitä sijoitetaan maantieteellisesti. Lisäksi siitä selviää, mikä on rahaston vertailuindeksi, jakaa-ko rahasto tuotto-osuuksia ja käyttääkö salkunhoitaja johdannaisia osana salkunhoitoa. Sijoitusrahastolaki edellyttää, että ennen rahasto-osuuden merkintää sijoittajalle on tarjottava sijoitusrahaston yksinkertaistettu rahastoesite, josta selviävät rahaston sijoituspolitiikka, salkunhoitajat, rahaston historiallinen kehitys ja palkkiot. Rahastoesitteen avulla sijoittajat pystyvät arvioimaan luotettavasti sijoitusrahastoa ja siihen liittyviä riskejä. (Puttonen & Repo 2011, 31–32.)

Sijoitusrahasto sijoittaa rahasto-osuuksien myynnistä saatavat varat sen säännöissä olevan sijoitusstrategian mukaisesti. Säännöistä selviävät sijoitusrahaston tavoitteet sekä rajoitukset. Sijoitusstrategia vaikuttaa rahaston riskitasoon. Sijoitusten hajauttaminen useaan toisistaan riippumattomaan sijoituskohteeseen vähentää riskiä. Sijoitusrahastot voidaan jakaa niiden sijoitustyylin mukaan osakerahastoihin, yhdistelmärahastoihin sekä lyhyen, pitkän tai keskipitkän koron rahastoihin. Lisäksi on olemassa erikoisrahastoja, jotka sijoittavat esimerkiksi jollekin tietylle maantieteelliselle alueelle tai johonkin tiettyyn toimialaan. (Kontkanen 2009, 122.)

3.5.2 Erilaiset sijoitusrahastot

Lyhyen koron rahastot sijoittavat korkoinstrumentteihin, joiden laina-aika on enintään vuosi. Korkoinstrumentteja laskevat liikkeelle esimerkiksi pankit, valtio ja yritykset. Lyhyen koron rahastojen pitkän aikavälin tavoitteena on yleensä ylittää kolmen kuukauden euribor-koron tuotto. Pitkän koron rahastot sijoittavat yleensä valtion, yritysten tai julkisyhteisöjen liikkeelle laskemiin pitkäaikaisiin

joukkovelkakirjalainoihin. Obligaatorahastoilla tarkoitetaan valtion tai julkisyhteisöjen lainoihin sijoittavia rahastoja. (Puttonen & Repo 2011, 65.) Korkorahastojen riskit vaihtelevat niiden sijoittamien joukkolainojen laina-aikojen mukaan. Lyhyen koron rahastojen korkoriski on hyvin pieni, ja niitä voidaan verrata riskittömiin sijoituskohteisiin. Sen sijaan pitkän koron rahastojen korkoriski on suuri. Riskitasoltaan yrityslainat ovat valtion joukkovelkakirjalainoja eli obligaatioita suurempi riskisiä. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 133.)

Osakerahastot sijoittavat pääasiassa pörssiosakkeisiin. Osakerahastot voidaan jakaa monella tapaa, esimerkiksi sijoituskohteena olevan yrityksen toimialan tai maantieteellisen sijainnin osalta. Osakerahaston tuottotavoite on yleensä sen sijoitusten maantieteellisen alueen osakeindeksi tai toimialaindeksi. Esimerkiksi Suomen alueella sijaitsevan osakerahaston kohdalla tuottotavoite voisi olla OMX Helsinki Cap -indeksin ylittäminen. (Puttonen & Repo 2011, 66, 68.)

Yhdistelmärahastot sijoittavat sekä osakemarkkinoille että korkoa tuottaviin kohteisiin. Sijoitusten painopiste vaihtelee markkinatilanteen mukaan yhdistelmärahaston säännöissä mainittujen painoarvojen mukaisesti. Lisäksi säännöissä määritetään sijoitusten maantieteellinen kohdistuminen. (Puttonen & Repo 2011, 70.) Yhdistelmärahastoon sijoittamisen riski on korkorahastoa suurempi, mutta osakerahastoa pienempi. Riski ja tuotto-odotukset riippuvat siitä, miten sijoitukset ovat jakautuneet. Joukkovelkakirjalainoihin sijoittaminen vähentää riskiä, kun taas osakkeisiin sijoittaminen nostaa sitä. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 134.)

Erikoisrahastoja ovat absoluuttisen tuoton rahastot, vipurahastot, pääomasuojatut rahastot, indeksirahastot, rahastojen rahastot sekä eettiset rahastot. Absoluuttisen tuoton rahastot pyrkivät positiiviseen pääoman tuottoon ja usein rahamarkkinasijoituksia suurempaan tuottoon. Sen sijoituspolitiikkana on saada vakaa tuotto vähäisellä riskillä. Pääomasuojatun rahaston riskit ja tuotto-odotukset perustuvat samaan ideaan, mutta sijoituspolitiikka voi olla erilainen. Indeksirahastot eivät seuraa rahamarkkinoita aktiivisesti, vaan seuraavat valitun indeksin rakennetta. Tämän johdosta kaupankäyntikustannukset ovat muita rahastoja alhaisemmat. Rahastojen rahastot sijoittavat muihin sijoitusrahastoihin. Vipura-

hastot käyttävät johdannaisia paremman tuoton tavoitteluun sekä salkun suojaamiseen. Vipurahastojen osakeriski voi olla jopa yli sata prosenttia. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 134–135.)

3.6 Osakkeet

Osake on tietty osa yrityksen omistuksesta. Osakkeenomistaja on oikeutettu yrityksen tekemään voittoon yrityksen maksaman osingon kautta. Yrityksen hyvinvointi näkyy osakkeen arvon nousuna ja osinkojen kasvuna. Mikäli yrityksellä menee huonosti, voi osakkeeseen sijoittanut menettää rahaa osakekurssin laskun takia. Pahimmillaan yritys voi mennä konkurssiin, jolloin osakkeenomistajan tappiot ovat suurimmat. Osakkeen omistuksen kautta sijoittaja voi myös vaikuttaa yrityksen päätöksentekoon yhtiökokouksessa. (Pesonen 2011, 94.)

Yhtiön osakkeilla käydään kauppaa pörssissä, missä määritellään osakkeen sekä koko yhtiön arvo. Osakkeen arvo muodostuu ostajien tekemien ostotarjousten ja myyjien tekemien myyntitarjousten perusteella. Pörssissä yritykset pysyvät keräämään rahoitusta. Listautumisannissa yritys tulee ensimmäisen kerran julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Yhtiö voi hakea myöhemmin pääomaa osakeannin kautta toimintansa rahoittamiseen, mikä tarkoittaa, että sijoittajien maksamat varat menevät yhtiölle. (Pesonen 2011, 94–95.) Vain noteeratut osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena arvopaperipörssissä tai jollain muulla markkinapaikalla. Noteeraamattomat osakkeet eivät ole kaupankäynnin kohteena julkisilla tai vaihtoehtoisilla markkinoilla. (Kontkanen 2009, 119.)

Osakkeita hankkiakseen sijoittajalla tulee olla pankkitilin lisäksi arvo-osuustili, jolle osakeomistukset merkitään. Pankkiiriliikkeet jakavat erilaisia palvelupaketteja, joiden sisältö ja hinnat vaihtelevat esimerkiksi sijoitussalkun koon ja aktiivisuuden mukaan. Pankkiiriliike laskuttaa arvo-osuustilin käytöstä ja ylläpidosta. Kulujen takia sijoitettavan summan on syytä olla muutamia satoja tai muutamia tuhansia euroja, jotta saadaan aikaiseksi hajautettu osakesalkku. (Pesonen 2011, 95.)

3.6.1 Erilaiset osakkeet

Yhtiön yhtiöjärjestyksessä on tarkat tiedot eri osakelajien ominaisuuksista. Osakkeet voivat poiketa toisistaan äänimäärältään ja osinko-oikeudeltaan. Äänimäärät voivat poiketa enintään kaksikymmentäkertaisesti eri osakelajien välillä. Etuoikeusosakkeilla on normaaleja osakkeita parempi osinko-oikeus silloin, kun yritys on vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, jossa voitot eivät riitä normaaliin osingonjakoon kaikille osakkeille. Etuoikeusosakkeilla on etuoikeus tietyn suuruisiin osinkoihin ennen normaaleja osakkeita. (Kontkanen 2009, 120.)

Sijoitusmaailmassa yhtiöiden osakkeet voidaan jakaa ainakin arvo- ja kasvuosakkeisiin. Arvo-osakkeiden markkina-arvo suhteutettuna omaisuuden kirjainpitoarvoon, eli P/B-luku (Price/Book), on matala. Myös osakkeen markkina-arvo suhteessa tulokseen, eli P/E-luku (Price/Earnings), voi olla keskimääräistä matalampi. Arvoyhtiöt ovat yleensä hitaasti kasvavia ja vakaita, eikä niillä ole suuria investointeja. Siksi ne pystyvät maksamaan osakkeen omistajille paljon osinkoja. Kasvuyhtiöiden osakekurssit heittelevät rajusti tulevaisuuden kasvuodotusten tahdissa. Niiden liikevaihto kasvaa nopeasti, mutta kannattavuus voi olla heikko. Osinkoja ei juuri makseta, koska rahat menevät investointeihin. Kasvuosakkeisiin sijoittajat havittelevat kasvuyhtiön tulevaisuuden voittoja ja osingonjakoa. (Pesonen 2011, 100.) Kasvuyhtiöön sijoittaminen sisältää suurempia riskejä kuin arvoyritykseen sijoittaminen, koska sen markkina-arvoon sisältyvät suuret tulevaisuuden voitot, jotka eivät välttämättä toteudu (Hämäläinen 2005, 39).

3.6.2 Osakesijoittamisen tuotot ja riskit

Osakesijoittaja odottaa sijoituksiltaan parempaa tuottoa kuin talletuksista tai joukkolainoista. Talletuksista ja joukkovelkakirjalainoista saatava sijoitettu pääoma ja sen korko ovat yleensä etukäteen sijoittajan tiedossa, mutta osakkeiden tuottoa ei pystytä ennustamaan. Osakemarkkinat hinnoittelevat osakkeet niin, että tuotto-odotus vastaa sijoituksen riskiä. Pidemmällä aikavälillä osakkeiden arvo nousee, sillä talouskasvu on positiivista, mikä vaikuttaa yritysten tuloksen-

tekokykyyn. Talouskasvu ei ole tasaista, vaan suhdanne vaihtelut voivat olla lyhyellä aikavälillä hyvin voimakkaita. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 102.)

Osakkeiden hinnanvaihteluun liittyvä riski on osakeriski, ja kaupankäynnin laajuuteen liittyvä riski on likviditeettiriski. Rahamarkkinoiden yleinen kehitys sekä tiedot liikkeellelaskijan menestykseen vaikuttavista seikoista vaikuttavat osakkeiden hinnanvaihteluun. Liikkeellelaskijan ajautuessa konkurssiin osakesijoitusten arvo putoaa nolnaan. Tähän riskiin vaikuttaa yrityksen toimiala, liikkeelle laskettujen osakkeiden määrä, lainsäädännön muutokset sekä osakkeiden omistuksen jakautuminen. (Kontkanen 2009, 120.) Euroalueen ulkopuolelle sijoitettaessa on otettava huomioon valuuttariski. Jos sijoitetaan ulkomaalaiseen yritykseen, on sijoituksen kannalta yleensä hyvä asia, että kyseisen maan valuutta vahvistuu. (Pesonen 2011, 97.)

4 Sijoitus- ja säästämiskohteen valinta

Hultkrantz ja Masalin ovat tehneet systemaattisen päätöksentekokaavion, joka auttaa hahmottamaan sijoituskohteen valintaprosessia. Siinä kuvataan, miten tärkeimmät päätöksentekokriteerit kartoitetaan. Aluksi selvitetään sijoitettavan rahasumman sekä sijoitettavien erien suuruus. Sijoituksen määrä vaikuttaa usein siihen, mitkä sijoitusmuodot ja palvelut tulevat kysymykseen. Päätöksentekijät on syytä miettiä etukäteen. Mitä enemmän on päätöksentekijöitä, sitä hankalampaa päätöksenteko voi olla. Päämäärien kartoittaminen on tärkeää, jotta tiedetään, kuinka joustava sijoituskohde tarvitaan. (Hultkrantz & Masalin 2004, 164–166.)

Tuottotavoitteessa on syytä ottaa huomioon tavoitellun voiton suuruus sekä nostomahdollisuudet. On syytä selvittää, kuinka kauan rahat voivat olla sijoitettuna ja milloin niitä tarvitaan. Sijoittajan riskinsietokyky tulee selvittää. Kestääkö hän arvonvaihtelua tai pääoman menetyksiä, ja kuinka kauan hän on valmis odottamaan sijoituksen arvonnousua? Asiantuntijoiden apuun on syytä kääntyä,

jos oma aika, kiinnostus tai taidot eivät riitä sijoituksen aktiiviseen hoitamiseen. Verosuunnittelussa on tärkeää miettiä, haluaako sijoittaja ottaa verokustannukset huomioon ja koskeeko häntä esimerkiksi varallisuusvero tai perintövero. (Hultkrantz & Masalin 2004, 166–170.)

Sijoituksen valuutan valinnassa tulee ottaa huomioon, onko sijoittajalla valmiutta seurata eri valuuttojen kehittymistä euroon nähden. Sijoituspalvelujen kustannukset päätetään toivotun hinta-laatusuhteen mukaan. Lisäksi sijoituksesta saatavien raportointien määrä on syytä miettiä etukäteen. (Hultkrantz & Masalin 2004, 170–171.)

Tunteet vaikuttavat myös paljon sijoittamiseen ja sijoituskohteiden valintaan. Vuonna 2002 tehdyssä tutkimuksessa kävi ilmi, että psykologisia neuvoja riskienhallinnasta saanut sijoittaja tekee vähemmän virheitä painostavissa tilanteissa kuin sijoittaja, joka ei saanut neuvoja. Sijoittajat ottavat suurempia riskejä, kun varallisuus on vähissä. Tunteet voivat myös vaikuttaa ensimmäisessä sijoituksessa, jossa saattaa tulla petollinen turvallisuuden tunne. Tämä voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun pörssikurssit ovat nousseet useamman vuoden, ja niiden ei uskota laskevan. Silloin saatetaan sijoittaa riskeistä piittaamatta suuririskisiin sijoituskohteisiin. Toisaalta, jos pörssikurssit ovat laskeneet pitkään, saattaa sijoittaja olla paniikissa tai liian peloissaan tehdäkseen järkeviä sijoituksia. Joskus päätöksenteko aiheuttaa stressiä, mikä saattaa viivyttää tai lopettaa kokonaan säästämisen ja sijoittamisen. Jäsennelty päätöksen teko auttaa stressiin. (Hultkrantz & Masalin 2004, 160–163.)

4.1 Sijoitussuunnitelma

Yleensä ennen sijoittamisen aloittamista tehdään sijoitussuunnitelma. Sijoitussuunnitelman keskeiset osat ovat sijoitustavoitteet, sijoitusajan pituus, tuottotavoitteet ja sijoituskohteet. Sijoitussuunnitelmassa on myös syytä ottaa kantaa riskeihin ja niiden hallintaan. Esimerkiksi konsultointiyhtiöt tarjoavat asiakkailleen sijoitussuunnitelmien laatimista. (Anderson & Tuhkanen 2004, 16.)

Sijoitussuunnitelman tulee perustua sijoittajan elämäntilanteeseen ja varallisuuteen, joista selviää, mitä hän omistaa tai on velkaa, mikä on hänen nettoarvonsa ja millainen on hänen kassavirtansa nyt ja tulevaisuudessa. On tärkeää ajatella lopputulosta rahan ostovoiman kautta, jos sijoitusaika on pitkä. Sijoittajan elämäntilanne vaikuttaa sijoituksen aikahorisonttiin sekä sijoittajan riskinsietokykyyn. Myös sijoitusten käyttötarkoitus määrittää paljon sijoittajan riskinsietokyvystä. Sijoitussuunnitelmassa sijoituksen tavoitteet määritetään, ja ne voivat liittyä esimerkiksi vaurastumiseen tai turvallisuuden tunteeseen. Tuottotavoitteet määrittävät, hakeeko sijoittaja arvonnousua, tulokassavirtaa vai näiden yhdistelmää. Sijoitettavalla rahalla voi olla erilainen merkitys sijoittajalle riippuen siitä, onko summa säästetty omasta palkasta vai saatu esimerkiksi perintönä. (Anderson & Tuhkanen 2004, 17–18, 23, 27, 32.)

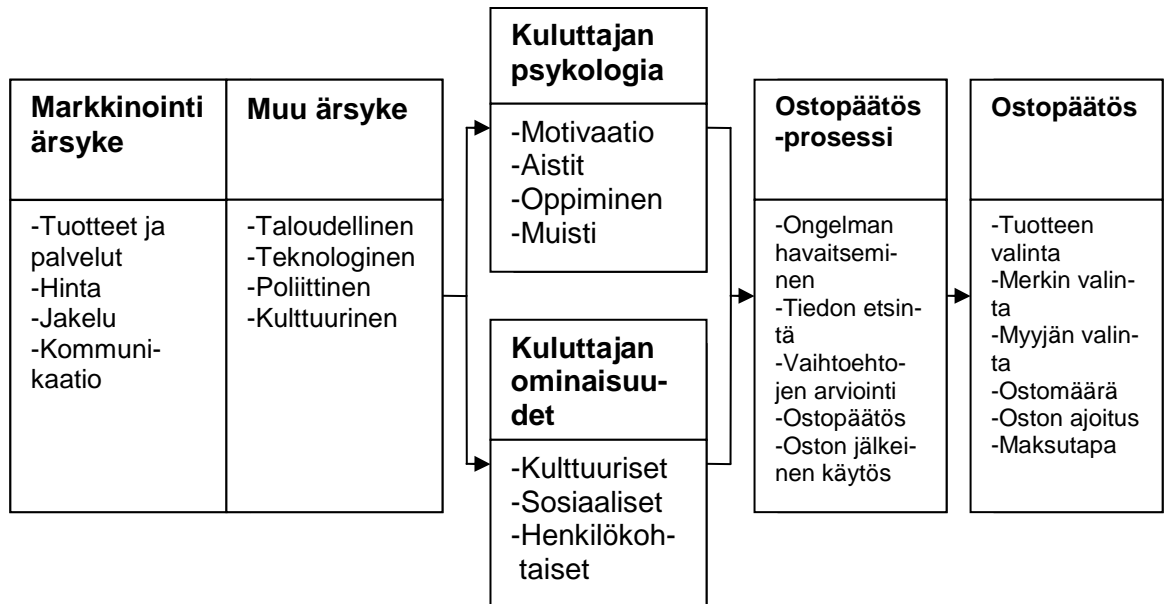
4.2 Kulutuskäyttäytyminen

Sijoitus- ja säästämiskohteen valintaan vaikuttaa myös ihmisen kulutuskäyttäytyminen. Kulutuskäyttäytymistä tutkimalla voidaan osittain selittää, miten ja miksi sijoittaja valitsee tietyt sijoituskohteet ja jättää toiset valitsematta.

Kulutuskäyttäytyminen tarkoittaa tutkimusta yksilöiden tai ryhmän prosesseista, jotka liittyvät palveluiden, mielikuvien, tuotteiden tai haluja ja tarpeita tyydyttävien kokemusten valitsemiseen, ostamiseen, kuluttamiseen tai käyttämiseen. Kuluttaja voi olla kuka tahansa yritysjohtajan ja pikkutyön väliltä. Tavarat ja tuotteet, joita kulutetaan, voivat vaihdella purkkipavuista rap-musiikkiin. (Solomon, Bamossy & Askegaard 2002, 5.)

Kulutuskäyttäytymiseen vaikuttavat yksilön kulttuuriset, sosiaaliset ja henkilökohtaiset tekijät. Näistä kulttuurisilla tekijöillä on suurin vaikutus. (Kotler & Keller 2006, 174.) Lisäksi näiden taustalla ovat psykologiset avainprosessit, jotka voidaan jakaa neljään tärkeään prosessiin: Motivaatioon, havaitsemiseen, oppimiseen ja muistamiseen. Psykologiset prosessit yhdistyvät kuluttajan tiettyjen ominaisuuksien kanssa ja johtavat ostopäätösprosessiin ja lopulta ostopäätök-

seen. (Kotler & Keller 2006, 184.) Kuvio 2 havainnollistaa tätä kulutuskäyttäytymisen mallia.

Kuvio 2. Kulutuskäyttäytymisen malli (mukaillen Kotler & Keller 2006, 184)

4.2.1 Kulutuskäyttäytymiseen vaikuttavat tekijät

Kulutuskäyttäytymiseen vaikuttavat kulttuuriset tekijät koostuvat kulttuurista, alakulttuurista ja sosiaaliluokasta. Kulttuuri määrittää yksilön käytöstä ja haluja perustavanlaatuisesti. Kasvava lapsi saa perheestä sekä muista avainryhmistä monia arvoja, käsityksiä, mieltymyksiä ja käyttäytymismalleja koko elämänsä ajan. Jokainen kulttuuri koostuu pienemmistä alakulttuureista, jotka tarjoavat jäsenilleen erityistä samaistumisen ja sosiaalistamisen kohteen. Alakulttuureihin kuuluvat kansallisuus, uskonto, etninen alkuperä sekä maantieteellinen alue. Sosiaaliluokat ovat pysyviä ja melko tasaisia yhteiskunnan luokkia, jotka ovat järjestäytyneet arvojärjestykseen. Niiden jäsenet jakavat samoja arvoja, kiinnostuksen kohteita ja käyttäytymismalleja. Sosiaaliluokat eroavat toisistaan pukeutumisen, puhetavan, ajanvieron ja monien muiden ominaisuuksien osalta. Sosiaaliluokan jäsenillä on selvät yhteiset mieltymykset monien tuotteiden ja merkien osalta. (Kotler & Keller 2006, 175–176.)

Sosiaalisiin tekijöihin kuuluvat vertaisryhmät, perhe sekä sosiaaliset roolit ja asemat. Vertaisryhmät muodostuvat kaikista ryhmistä, jotka vaikuttavat yksilön asenteisiin tai käyttäytymiseen suorasti tai epäsuorasti. Vertaisryhmiä voivat olla jäsenryhmät, joilla on yksilöön suoraa vaikutusta, tavoiteryhmät, joihin yksilö pyrkii pääsevänsä, sekä erottumisryhmät, joihin yksilö ei halua olla osallisena. Perhe on tärkein kuluttajayksikkö yhteiskunnassa, ja se muodostaa vaikutusvaltaisimman vertaisryhmän. Perhe koostuu vanhemmista ja sisaruksista. Vanhemmilta saadaan suuntautuminen uskontoon, politiikkaan, talouteen, kunnianhimoon, itsensä arvostamiseen sekä rakkauteen. Yksilön asema jokaisessa ryhmässä voidaan määrittää roolilla ja roolin asemalla. Rooli kattaa kaikki toimet, joita yksilön odotetaan tekevän. Jokaiseen rooliin kuuluu asema, joka vaikuttaa siihen miten yksilö toimii omassa roolissaan. (Kotler & Keller 2006, 176–180.)

Henkilökohtaiset tekijät liittyvät yksilön ominaisuuksiin. Yksilön ominaisuuksiin kuuluvat ikä, elämäntilanne, ammatti, taloudelliset tekijät, luonteenpiirteet, minäkäsitys, elämäntavat ja arvot. Näillä ominaisuuksilla on suuri merkitys kulkutuskäyttäytymisen kannalta. Ihmiset kuluttavat eri tavalla elämänsä eri vaiheissa. Myös perheenjäsenten elämäntilanne voi vaikuttaa yksilön kulkutustapoihin. Yksilön ammatti sekä taloudellinen tilanne vaikuttavat kulkutustottumuksiin esimerkiksi pukeutumisen tai merkkituotteiden kulkutuksen osalta. Luonteenpiirteet luokitellaan yleensä itsevarmuuteen, vaikutusvaltaisuuteen, itsenäisyyteen, itse-tuntoon, sosiaalisuuteen, avoimuuteen ja sopeutumiseen. Yksilön luonteenpiirteet ovat vuorovaikutuksissa ympäristöstä tuleviin ärsykkeisiin. Elämäntapa tarkoittaa yksilön tapoja ilmaista omia aktiviteettejaan, kiinnostuksen kohteitaan ja mielipiteitään. Se on yksilön vuorovaikutusta ympäristön kanssa. Kuluttajan päätöksiin vaikuttavat perusarvot, jotka ovat käyttäytymisen ja asenteiden perustana. (Kotler & Keller 2006, 180–184.)

Psykologiset avainprosessit koostuvat motivaatiosta, havaitsemisesta, oppimisesta ja muistista. Ihmisellä on jatkuvasti erilaisia tarpeita. Jotkut niistä ovat biogeenisiä, kuten nälkä, jano tai epämukavuus. Toiset tarpeet liittyvät psyko-geenisiin ärsykkeisiin, kuten huomion tarpeeseen, kunnioitukseen tai omistamiseen. Tarpeesta tulee motivaatio, kun se nousee tarpeeksi korkealle tasolle.

Motivaatio on tarve, joka painostaa ihmisen toimimaan. Yhdet parhaiten tunnetuista ihmisen motivaatiota selittävistä teorioista ovat Sigmund Freudin ja Abraham Maslowin teoriat. (Kotler & Keller 2006, 184.)

Freudin teorian mukaan ihmisen motivaatio perustuu pitkälti alitajuntaan, eikä ihminen voi itse täysin ymmärtää omia motiivejaan. Kun ihminen tarkastelee tuotteita, hän reagoi tietoisesti sekä alitajunnallisesti. Freudin teoriaa voidaan käyttää hyväksi syvähaastatteluissa, joissa etsitään kuluttajan piilossa olevaa vahvaa motivaatiota johonkin tuotteeseen liittyen. Maslowin teoria selittää ihmisen tarvetta toimia tietyllä tavalla tietyssä tilanteessa. Sen mukaan ihmisen tarpeet voidaan asettaa arvojärjestykseen pakottavimmista tarpeista vähiten pakottaviin: Fyysisiin, turvallisuuteen liittyviin, sosiaalisiin, arvostuksellisiin sekä itsensä toteuttamisen tarpeisiin. Ihminen yrittää tyydyttää tärkeimmän tarpeensa ensimmäisenä, toiseksi tärkeimmän toisena ja niin edelleen. (Kotler & Keller 2006, 184–185.)

Psykologisista avainprosesseista havaitseminen tarkoittaa prosessia, jossa yksilö valitsee, organisoii ja tulkitsee sisään tulevaa tietoa luodakseen tarkoituksellisen maailmankuvan. Saman asian havaitseminen voi olla eri yksilöiden välillä hyvin erilaista. Havaitsemiseen kuuluu valikoiva huomiokyky, mikä tarkoittaa sitä, että yksilö jättää suurimman osan ärsykkeistä huomiotta. Lisäksi ne ärsykkeet, jotka yksilö on huomionut, voidaan vielä tulkita väärällä tavalla. Yksilö saattaa säilyttää muistissaan vain sellaisia ärsykeitä, jotka tukevat sen asenteita ja uskomuksia. Osa ärsykkeiden havaitsemisesta tapahtuu tiedostamattomana havaitsemisena. Oppiminen on yksilön käyttäytymisen muuttumista kokemuksen seurauksena. Suurin osa ihmisen käyttäytymisestä on opittua. Oppiminen on viettien, ärsykkeiden, vastatoimien, reaktioiden ja vahvistumisen yhteisvaikutusta. Yksilön muisti voi olla lyhytkestoista tai pitkäkestoista muistia. Kaikki yksilön kokemukset ja tieto voivat päätyä pitkäaikaismuistiin. Lyhytkestoinen muisti on ympäristöstä saadun tiedon väliaikainen säilytyspaikka. (Kotler & Keller 2006, 185–187.)

4.2.2 Nuorten kulutuskäyttäytyminen

Kulutusyhteiskunnassa kulutus ja rahankäyttö ovat nykynuorelle luonnollisia asioita. Kuluttaminen on osa nuoren aikuistumista. Nykynuorille kuluttaminen on merkittävä yhteiskunnallinen toimija-asema. Yleensä nuorten katsotaan ikänsä puolesta pyrkivän välittömään mielihalujen tyydyttämiseen, ja heihin on leimattu nautinnonhakuinen kuluttaminen. Viime aikojen myöhäismodernissa suomalaisessa kulutusyhteiskunnassa nuorten opintolainojen takaisinmaksujen viivästy miset ja maksamatta jättämiset, matkapuhelimien aiheuttamat maksuhäiriöt, nuorten ylivelkaantuneisuus sekä opintorahojen väärinkäytökset ovat aiheutta neet yleistä huolta. (Autio 2006, 14–15.)

Useat tämän sukupolven nuoret ovat varhaisnuoruudessaan nähneet kuluttami sen omasta kasvuympäristöstään, mutta eivät ole ymmärtäneet, että kulutuk seen käytettävät rahat on työllä tai muulla tavalla ansaittava. Monet 80-luvulta lähtien tapahtuneet muutokset perheinstituutioissa ja yhteiskunnassa ovat joh taneet nuorten rahankäytön jatkuvaan kasvamiseen ja luoneet "nuoren kulutta jan". Sosiaaliset ryhmät pyrkivät tavaroiden avulla esimerkiksi ilmaisemaan kult tuurista yhteenkuuluvuutta tai erottumaan suuresta joukosta. Kulutustyyliillä ja tavaroilla voi olla tärkeä merkitys eri ryhmiin kuulumisessa. Nuorilla ei välttämät tä ole varaa tavaroihin, joita he tarvitsevat tunteakseen varmuutta tai sosiaali seen verkostoon kuuluvuutta. Nuorten kasvavan velkaantumisen taustalla on heidän kulutuskäyttäytymisensä. (Saarinen 2001, 36–37.) Nykynuori vastaa hy vin mielihyviä etsiskelevää kuluttajaa. Se rakentaa minäkuvaansa markkinavoi mien varaan. Nuoret haluavat aika ajoin uudistua, ja kulutus luo siihen oikeat puitteet. (Saarinen 2001, 78.)

Kauppa- ja teollisuusministeriön teettämä vuonna 2006 valmistunut tutkimus 18–29-vuotiaiden nuorten pikavippien ja kulutusluottojen käytöstä osoittaa, että pikavippien otto on kasautunut työttömille, huonotuloisille ja työmarkkinoiden marginaalissa oleville. Kyselyyn vastasi 1 610 nuorta ja heistä 1 188 oli käyttä nyt kulutusluottoa. Kulutusluottoa käyttäneistä 433 oli käyttänyt pikavippiä. Normaalit kulutusluotot käytettiin yleensä suurempiin hankkeisiin kuten elektro niikkaan, mutta pikavipit menivät peruselinkustannuksiin ja esimerkiksi velkojen

maksuun tai juhlimiseen. Varojen yli eläminen niin, että lainarahat käytetään hedonistiseen kulutukseen, kertoo turhankin huolettomasta elämänasenteesta ja mahdollisesti riippuvuusongelmista. Vähävaraisten pikavippeihin turvautumista voidaan pitää yhteiskunnallisena ongelmana, koska se tuo paljon erilaisia kustannuksia kyseiselle yksilölle sekä yhteiskunnalle. (Kaartinen & Lähteenmaa 2006, 18, 47–49.)

Nykynuorison ajatusmaailmaa kuvaillaan tyypillisesti kulutuskeskeisiksi ja ajatellaan, että heitä ei säästäminen erityisemmin kiinnosta. Tämä on totta ainakin murrosiän ylittäneiden nuorten keskuudessa, mutta aikuisikään varttuneet nuoret näyttäisivät jälleen kiinnostuvan säästämisestä. Kiinnostus säästämiseen näyttäisi olevan huipussaan kuluttajan vanhoilla päivillä. Erot johtuvat pitkälti tulokehityksestä eri elämän vaiheissa. Nuorena säästäminen on niukkojen tulojen vuoksi vaikeaa, mutta aikuisiässä tulot kasvavat, ja säästöjäkin voi syntyä. Vanhusten kiinnostus säästämiseen voidaan selittää heidän elämäkokemuksellaan. (Saarinen 2001, 61–62.)

5 Tutkimus Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden säästämisestä

5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, säästävätkö ja sijoittavatko Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijat sekä ovatko he kiinnostuneita säästämisestä ja sijoittamisesta. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, mikä on kohderyhmän tietämyksen taso eri säästö- ja sijoituskohteista. Näistä tutkimuksen tarkoituksista muodostui kaksi tutkimuskysymystä. Tutkimuskysymysten alle muodostui myös useita alatutkimuskysymyksiä, jotka täydentävät tutkimuksen tavoitetta.

Tutkimuksen tarkoitus voidaan siis tiivistää tutkimuskysymyksiin sekä alatutkimuskysymyksiin, jotka osoittavat, mitä tutkimuksella haluttiin selvittää. Tutkimuskysymykset sekä niiden alatutkimuskysymykset on jaettu seuraavasti:

1. Säästävätkö ja sijoittavatko Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijat, ja ovatko he kiinnostuneita säästämisestä ja sijoittamisesta?
  - Mihin kohteisiin he säästävät tai sijoittavat?
  - Mitkä ovat heidän tavoitteensa säästämiselle ja sijoittamiselle?
  - Miten he rahoittavat säästämisen ja sijoittamisen?
  - Mitkä tekijät he kokisivat tärkeiksi säästämis- tai sijoituskohteen valinnassa?
2. Mikä on Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tietämyksen taso eri säästämis- ja sijoituskohteista?
  - Mistä he ovat saaneet tietoa aiheesta?
  - Miten Karelia-ammattikorkeakoulu voisi edistää opiskelijoiden tietämystä säästämisestä ja sijoittamisesta?

5.2 Tutkimuksen menetelmälliset valinnat

Kvantitatiivisen eli tilastollisen tutkimuksen avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Se kuvaa ilmiöitä numeerisen tiedon pohjalta, ja siinä tuloksia voidaan havainnollistaa taulukoiden sekä kuvioiden avulla. Siinä tutkitaan ilmiön muutoksia sekä erilaisten asioiden välisiä riippuvuuksia. Lisäksi tilastollisen päättelyn keinoilla pyritään yleistämään aineistosta saatuja tuloksia laajempaan joukkoon. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää, että otos on numeerisesti suuri ja edustava. (Heikkilä 2008, 16.)

Tämän tutkimuksen tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä, koska kohderyhmä, josta aineisto haettiin, oli numeerisesti suuri. Tutkimuksen tulokset oli helppo kuvata numeroina, ja niistä oli helppo muodostaa taulukoita tai kuvioita. Suuren perusjoukon haastattelemineen sekä haastattelujen analysointi olisi ollut liian työlästä ja vaikeaa. Lisäksi aiheesta tehdyt aikaisemmat tutkimukset ovat yleisesti ottaen tilastollisessa muodossa, joten niiden vertailu tämän tutkimuksen tuloksiin onnistui paremmin käyttämällä tilastollista tutkimusmenetelmää.

Kvantitatiiviseen tutkimukseen voidaan hankkia tarvittavat tiedot erilaisista rekistereistä, tietokannoista tai tilastoista, tai ne voidaan kerätä itse. Valmiiden aineistojen tiedot voivat olla riittämättömiä, tai niiden yhteensovittaminen voi olla niin vaikeaa, että niitä käytetään vain itse kerättyjen tietojen vertailukohteena. (Heikkilä 2008, 18.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusaineiston keräämiseen on valittavissa kyselylomake, systemaattinen havainnointi tai valmiiden rekisterien ja tilastojen käyttö. Määrällisen tutkimuksen yleisin aineiston keräämisen tapa on kyselylomake, ja sitä voidaan kutsua toteutustavasta riippuen postikyselyksi, joukkokyselyksi tai informoiduksi kyselyksi. Survey-tutkimus on standardoitu eli vakioitu kyselylomake, mikä tarkoittaa, että jokaiselta kyselyyn vastaajalta kysytään sama asiasisältö täsmälleen samalla tavalla. Informoitu kysely tarkoittaa kyselylomakkeen ja henkilökohtaisen haastattelun välimuotoa, jossa tutkija voi esittää lisäkysymyksiä. Informoidusta kyselystä on myös kyse, jos tutkija kohtaa perusjoukkoon kuuluvat vastaajat kyselylomaketta jakaessaan tai vastauksia noutaessaan ja samalla selvittää ja selostaa tutkimuksen tarkoitusta. Kyselylomakkeen etuna on, että vastaaja jää tuntemattomaksi, mutta haittana on pidetty liian alhaisen vastausprosentin eli tutkimusaineiston kadon suurta riskiä. (Vilkka 2005, 73–74.)

Internetin kautta tehtävät www-kyselyt ovat yleistyneet viime aikoina. Ne soveltuvat vain sellaisen perusjoukon tutkimiseen, jossa sen kaikilla jäsenillä on mahdollisuus käyttää internetiä. Kyselyn onnistuminen on pitkälti sen teknisestä toteutuksesta kiinni, ja se vaatii asiantuntemusta. On tärkeää, että otokseen kuulumattomat eivät pääse vastaamaan kyselyyn ja että tieto kyselystä saadaan välitettyä tutkittavalle joukolla mahdollisimman hyvin. (Heikkilä 2008, 18–19.)

Tutkimusaineiston keräämisen menetelmäksi valittiin standardoitu eli vakioitu kyselylomake, joka muutettiin www-kyselyksi. Suuren joukon vastauksien analysointi helpottui, kun kyselylomakkeen sisältö oli jokaiselle vastaajalle sama ja vastaukset olivat helposti muutettavissa tilastoiksi. Www-kyselyyn päädyttiin siksi, että se oli erittäin helppo toteuttaa sekä antaa tiedoksi tutkimuksen kohderyhmälle opiskelijasähköpostin kautta. Kaikki kohderyhmän jäsenet saivat tie-

don kyselystä tasapuolisesti ja pystyivät vastaamaan siihen vaivattomasti. Lisäksi vastausten saaminen oli nopeaa. Tutkimusaineiston kadon riskiä pyrittiin vähentämään kyselyyn liitetyllä arvonnalla, johon pystyi osallistumaan jättämällä yhteystiedoksi sähköpostiosoitteen kyselylomakkeen loppuun. Arvonnassa jaettiin kaksi kappaletta 30 euron arvoista K-kauppojen lahjakorttia.

Ennen kyselylomakkeen suunnittelua tutustutaan kirjallisuuteen, määritetään käsitteitä, pohditaan ja tarkennetaan tutkimusongelmaa sekä valitaan tutkimusasetelma. Tulee olla selvillä, mitä ohjelmaa käytetään tietojen käsittelyssä ja kuinka tarkkoja vastauksia halutaan tai voidaan saada. On varmistuttava, että kyselylomakkeen kysymysten avulla pystytään selvittämään tutkittava asia. Tutkimuksen tavoitteen tulee olla täysin selkeä. (Heikkilä 2008, 47.) Kyselylomakkeen monivalintakysymykset ovat kysymyksiä, joissa vastausvaihtoehdot on ennalta määritetty ja kysymysmuoto on vakioitu. Monivalintakysymyksissä tavoitellaan vastausten hyvää vertailukelpoisuutta, mutta niiden tarkkuus voi heitellä arkikielen monimuotoisuuden vuoksi. Laadullisissa avoimissa kysymyksissä ei ole vastausvaihtoehtoja. Sekamuotoisissa kysymyksissä voi olla avoimia kysymyksiä sekä monivalintakysymyksiä. (Vilkkä 2007, 62, 67.)

Kyselyn toteutukseen käytettiin Typala-ohjelmaa, koska siinä on melko monipuoliset analysoinnin välineet ja sen käyttö on ilmaista. Kyselylomakkeen kysymykset asetettiin monivalintamuotoon, koska se helpottaa useiden lomakkeiden analysointia. Lisäksi sillä haluttiin parantaa tulosten vertailukelpoisuutta. Avoimet kysymykset jätettiin lähes kokonaan pois, koska haluttiin saada kysely, johon olisi mahdollisimman vaivatonta vastata. Mielipidekysymyksiin annettiin vastausvaihtoehdot neljäportaisena asteikkona, josta puuttui "en osaa sanoa" -vaihtoehto. Kyselyn rakenteen muodostivat kolme osiota: taustatiedot, säästäminen ja sijoittaminen sekä säästämisen ja sijoittamisen tietämys. Taustatiedoissa selvitettiin vastaajan ikä, sukupuoli ja koulutusala. Säästäminen ja sijoittaminen -osiossa kysyttiin kohderyhmän kiinnostus säästämisen ja sijoittamisen kohteisiin. Siinä kysyttiin, mihin kohteisiin he säästävät tai sijoittavat, mitkä tekijät he kokisivat tärkeiksi säästö- ja sijoituskohteen valinnassa, mitkä ovat heidän tavoitteensa säästämiseksi ja sijoittamiseksi sekä miten he rahoittavat säästämisen ja sijoittamisen. Säästämisen ja sijoittamisen tietämys -osiossa kysyttiin,

mikä on vastaajien tietämys eri säästämis- ja sijoituskohteista, mistä lähteistä he ovat saaneet tietoa sekä miten tärkeäksi he kokevat, että Karelia-ammattikorkeakoulu edistäisi opiskelijoiden tietämystä säästämisestä ja sijoittamisesta eri keinoilla.

Otanta on menetelmä, jossa otos poimitaan perusjoukosta. Perusjoukko tarkoittaa kohderyhmää, josta tutkimuksessa halutaan tehdä johtopäätöksiä. Havaintoyksiköllä tarkoitetaan yksikköä, josta halutaan saada tietoa, ja se voi olla esimerkiksi henkilö, ilmiö tai tuote. Otos on sellainen perusjoukon osa, jolla voidaan saada kokonaiskuva koko kohderyhmästä, eli se edustaa perusjoukkoa. Kokonaistutkimuksesta puhutaan silloin, kun kaikki perusjoukkoon kuuluvat havaintoyksiköt mitataan eli käytetään kokonaisotantaa. Kokonaistutkimus on syytä tehdä, jos otannan kooksi tulisi yli puolet perusjoukosta. Suurissa tutkimusaineistoissa suositetaan myös muita otantamenetelmiä, kuten yksinkertaista satunnaisotantaa, systemaattista satunnaisotantaa, ositettua otantaa sekä ryväsotantaa. (Vilkka 2007, 51–53.) Määrällisesti pientä otosta käytettäessä tulokset ovat sattumanvaraisempia kuin suuressa otoksessa. Suuri otos tuo tuloksiin enemmän luotettavuutta, koska siinä yksittäisten havaintoyksiköiden antamat puutteelliset vastaukset tai vastaamatta jättämiset eivät vaikuta tuloksiin niin paljon. (Vilkka 2007, 57.)

Tutkimus päätettiin toteuttaa kokonaistutkimuksena, jossa perusjoukkoa ei rajattu millään otantamenetelmällä. Kokonaistutkimukseen päädyttiin, koska haluttiin saada mahdollisimman kattava aineisto, joka kuvaa hyvin kohderyhmää. Kyselyllä tutkittiin kohderyhmän ominaisuuksia melko yksityiskohtaisesti, mikä suosii kokonaisotantaa. Lisäksi kokonaisotannalla haluttiin parantaa tulosten vertailukelpoisuutta sekä luotettavuutta. Koko perusjoukolle eli kaikille Karelia-ammattikorkeakoulun ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoille jaettiin linkki internet-kyselyyn. Aineistosta muodostui tutkimuksen tavoitteita ajatellen riittävän suuri.

Kyselylomakkeen tulosten analysoinnissa on tärkeää suunnittelu sekä muuttujien arvojen ja nimien määrittäminen. Muuttujille annettava arvo voi olla numero tai kirjainsymboli. Muuttujan arvo voidaan antaa jo suunnitteluvaiheessa tai vas-

ta taulukointivaiheessa, jossa tutkimusaineisto järjestetään analysoitavaksi. Määrällisen tutkimuksen tulokset on asetettava taulukkomuotoon, koska siten niillä voidaan perustella muuttujia koskevia väitteitä numeroiden ja tilastojen avulla. Taulukossa eli havaintomatriisissa näkyy muuttujien arvojen havaintoaineisto. Siinä pystyriveillä näkyvät yhtä asiasisältöä koskevat tiedot kaikilta vastaajilta. Vaakariveillä näkyvät yhden havaintoyksikön antamat tiedot kaikkiin kysymyksiin. Havaintomatriisista voidaan laskea erilaisia keskilukuja sekä hajontoja ja korrelaatioita. Lisäksi tulosten analysointiin voidaan käyttää erilaisia tilasto-ohjelmia, jotka vaativat laajaa tilastomatematiikan tuntemista. (Vilkkä 2005, 89–94.)

Tämän kyselyn tuloksia analysoitiin käyttämällä Typala-ohjelman valmiita raportoinnin työkaluja, joilla vastauksista saatiin muodostettua erilaisia taulukkoja sekä pylväsdiagrammeja, jotka oli helppo kopioida ja muokata Microsoft Excel -ohjelmassa. Taulukot ja pylväsdiagrammit esittivät vastausten määriä yksikköinä sekä prosenttiosuuksina, ja ne näyttivät myös arvoasteikkokysymysten vastausten keskiarvot. Vastauksia pystyttiin myös erittelemään erilaisten kriteerien kuten sukupuolen avulla. Yksinkertaisten raportoinnin työkalujen ansiosta kyselyn vastauksista ei tarvinnut muodostaa matriisitaulukkoa.

Tutkimus pyrittiin tekemään niin, että sen reliaabelius sekä validius olisivat riittävän hyviä. Reliaabelius tarkoittaa tutkimuksen mittaustulosten toistettavuutta eli sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että saman henkilön tutkimus suoritetaan kahdella eri tutkimuskerralla, ja molemmilla kerroilla saadaan sama tutkimustulos. Validius kuvaa tutkimuksen kykyä mitata juuri sitä asiaa, jota sen on tarkoitus mitata. Tutkijan suorittamat mittaukset eivät aina vastaa sitä todellisuutta, jota hän luulee tutkivansa. Validius voi kärsiä esimerkiksi, jos tutkija on ymmärtänyt kyselyn kysymykset eri tavalla kuin vastaaja. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2009, 231–232.)

Tutkimuksen tekemisessä on myös pyritty noudattamaan hyvän tutkimusetiikan normeja. Tutkimusetiikan normit ovat totuuden etsimistä ja tiedon luotettavuutta ilmentäviä normeja, tutkimuksen ihmisarvoa ilmentäviä normeja sekä tutkijoiden keskinäisiä suhteita ilmentäviä normeja. Näistä ensin mainitut ohjaavat tutkijoita

noudattamaan tutkimuksen menetelmiä ja esittämään luotettavia tuloksia, jotka ovat tarkistettavissa. Ihmisarvoa ilmentävät normit ohjaavat kunnioittamaan tutkittavien yksilöiden itsemääräämisoikeutta ja välttämään heille aiheutuvia haittoja. Tutkijoiden keskinäisiä suhteita ilmentävät normit ohjaavat toisten tutkijoiden työn huomioimiseen ja kunnioittamiseen. Tutkimusetiikka koskee aineiston hankintaa, tutkittavien suojaa, tieteellisen tiedon käyttöä, soveltamista ja vaikutuksia sekä tieteen sisäisiä asioita. (Kuula 2006, 24–25.)

5.3 Tutkimuksen toteutus

Aluksi tutkimuksen tarkoitus sekä tutkimusmenetelmät selvitettiin perinpohjaisesti. Tutkimuksen tarkoituksen pohjalta luotiin tutkimuskysymyksiä sekä alatutkimuskysymyksiä, jotka auttoivat hahmottamaan tutkimuksen tavoitetta. Tutkimusmenetelmien valinta tapahtui tietokirjallisuuteen sekä muihin aiheesta tehtyihin tutkimuksiin perehtymällä.

Tutkimuksen tavoitteiden ja tutkimusmenetelmien pohjalta luotiin kyselylomake internet-kyselyjen luomiseen tarkoitettulla Typala-ohjelmalla. Aluksi kyselystä tehtiin alustava versio, jota hiottiin täsmällisemmäksi ja selkeämmäksi yhteistyössä opinnäytetyön ohjaajan kanssa. Kyselylomakkeen toimivuuden testasi myös ulkopuolinen henkilö. Ennen tutkimuksen toteuttamista pyydettiin Karelia-ammattikorkeakoululta lupa kyselytutkimuksen tekemiseen. Tutkimuslupa myönnettiin 13.5.2015 koulun rehtorin Raivo Petrin päätöksellä (päättöksen tunnistenumero B058-I52512-2015).

Internet-kysely julkaistiin viikon ajaksi Karelia-ammattikorkeakoulun Pakki-opiskelijaportaaliin toukokuussa 2015. Kyselyn linkki annettiin tiedoksi kaikille Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoille opiskelijasähköpostin välityksellä. Näistä opiskelijoista tutkimuksen kohderyhmään kuuluvia tutkinto-opiskelijoita oli noin 3 500. Kyselyyn vastasi yhteensä 397 opiskelijaa. Kyselyn vastausprosentiksi saatiin noin 11,3 %. Kyselyn vastanneiden kesken arvottiin kaksi 30 euron arvoista K-kauppojen lahjakorttia. Arvontaan pystyi osallistumaan jättämällä yhteystiedoksi sähköpostiosoitteen, jonka avulla arvonnän voitto ilmoitettiin. Ky-

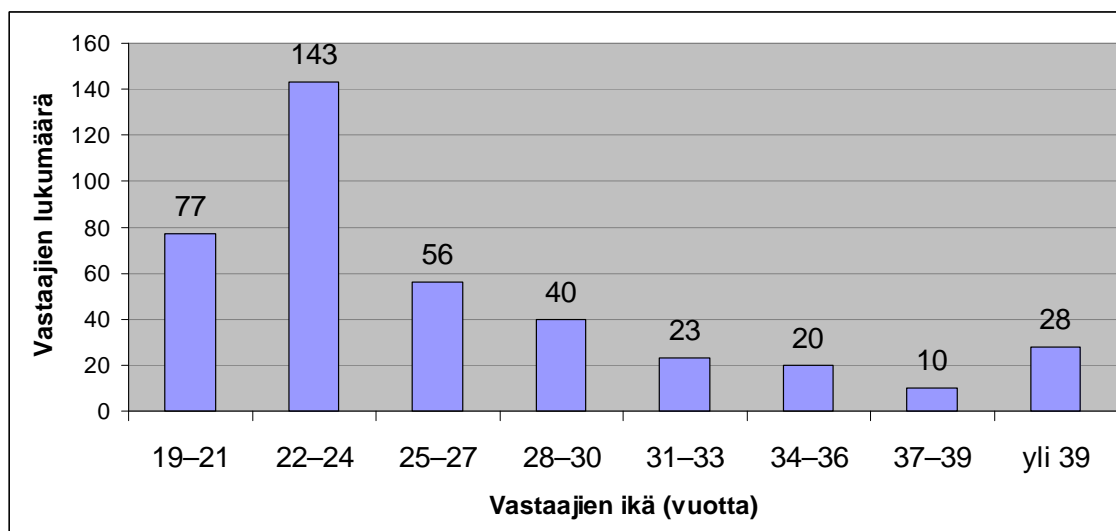
selyyn vastaaminen tapahtui täysin anonymisti. Kyselylomake (liite 1) löytyy kokonaisuudessaan opinnäyteyön liitteistä.

Vastaukset kerättiin talteen ja niitä analysoitiin käyttämällä hyväksi Typala-ohjelman raportoinnin työkaluja, joiden avulla pystyttiin luomaan diagrammeja sekä taulukoita Microsoft Excel -ohjelmaan. Raportoinnissa pystyttiin esimerkiksi tarkastelemaan annettujen vastausten prosenttiosuuksia sekä rajaamaan vastauksia tiettyjen kriteerien, kuten sukupuolen avulla. Ilmiöiden esiintyvyyttä sekä yhteyksiä tarkasteltiin raporttien kautta. Kyselyn analysointi löytyy tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset -luvusta, jossa tuloksia on myös verrattu soveltuvien aikaisempiin tutkimuksiin säästämisestä ja sijoittamisesta. Lopuksi arvioitiin tutkimuksen toteutusta, eettisyyttä, luotettavuutta, tavoitteisiin pääsemistä sekä tutkimuksen käyttömahdollisuuksia.

6 Tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset

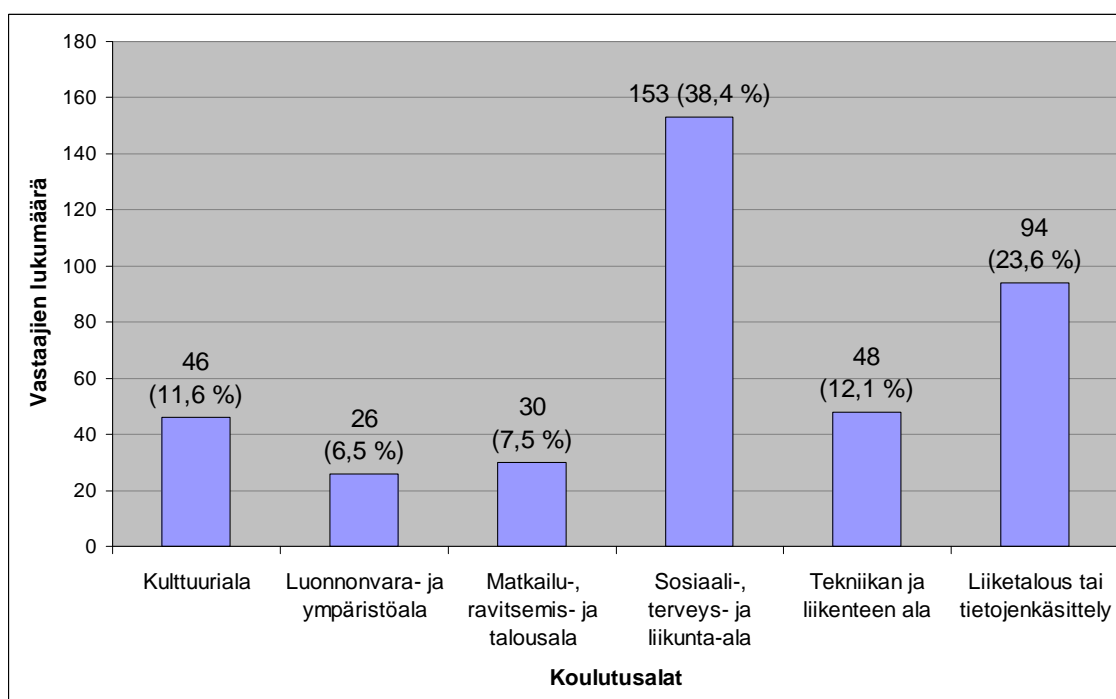
6.1 Taustatiedot

Kyselyn kolme ensimmäistä kysymystä muodostivat taustatiedot-osion. Siinä kysyttiin vastaajan ikä, sukupuoli sekä koulutusala. Kyselyyn vastanneista 397:stä Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijasta 122 (30,7 %) oli miehiä ja 275 (69,3 %) naisia. Kyselyyn vastasi huomattavasti enemmän naisia kuin miehiä. Syynä on todennäköisesti useiden Karelia-ammattikorkeakoulun koulutusalojen naisvaltaisuus. Nuorin vastaaja oli 19-vuotias ja vanhin 54-vuotias. Nuoria alle 29-vuotiaita vastaajia oli 290, eli 73,0 % kaikista vastaajista. Kuvio 3 kuvaa vastaajien ikäjakaumaa.

Kuvio 3. Vastaajien ikäjakauma (n=397)

Vastaajissa oli mukana opiskelijoita kaikista Karelia-ammattikorkeakoulun koulutusaloista. Eniten vastauksia tuli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opiskelijoilta, joiden vastaukset muodostivat 38,4 % kaikista vastauksista. Vähiten vastauksia tuli luonnonvara- ja ympäristöalalta, josta tuli 26 vastausta eli 6,5 % kaikista vastauksista. Koulutusalojen jakauma on mielestäni opiskelijamääriin nähden tarpeeksi tasainen antaakseen luotettavan kokonaiskuvan kohderyhmästä. Kuvio 4 kuvaa vastaajien koulutusalojen jakautumista.

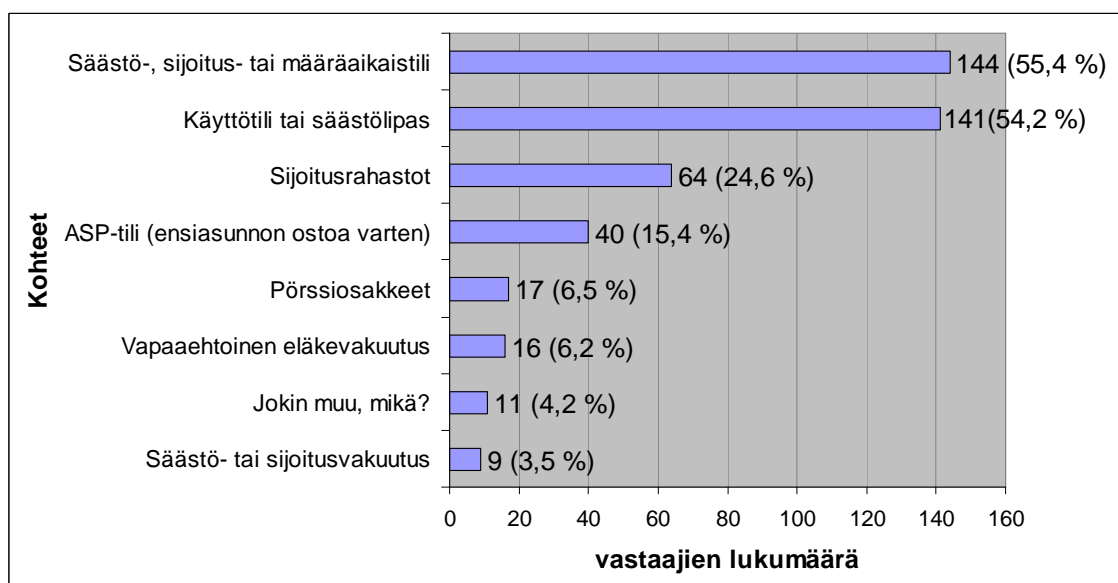

Kuvio 4. Vastaajat koulutusaloittain (n=397)

6.2 Säästäminen ja sijoittaminen

Kyselyn toinen osio liittyi säästämiseen ja sijoittamiseen. Neljännessä kysymyksessä kysyttiin säästävätkö tai sijoittavatko vastaajat tällä hetkellä. 263 vastaajaa (66,2 %) vastasi "kyllä" ja 134 (33,8 %) vastasi "en". Erot miesten ja naisten välillä olivat melko pienet. Miehistä 67,2 % ja naisista 65,8 % vastasi säästävänsä tai sijoittavansa tällä hetkellä. Nuorista alle 29-vuotiaista vastaajista 67,3 % säästi tai sijoitti. Osion seuraavat kolme kysymystä oli tarkoitettu ainoastaan vastaajille, jotka vastasivat säästävänsä tai sijoittavansa tällä hetkellä.

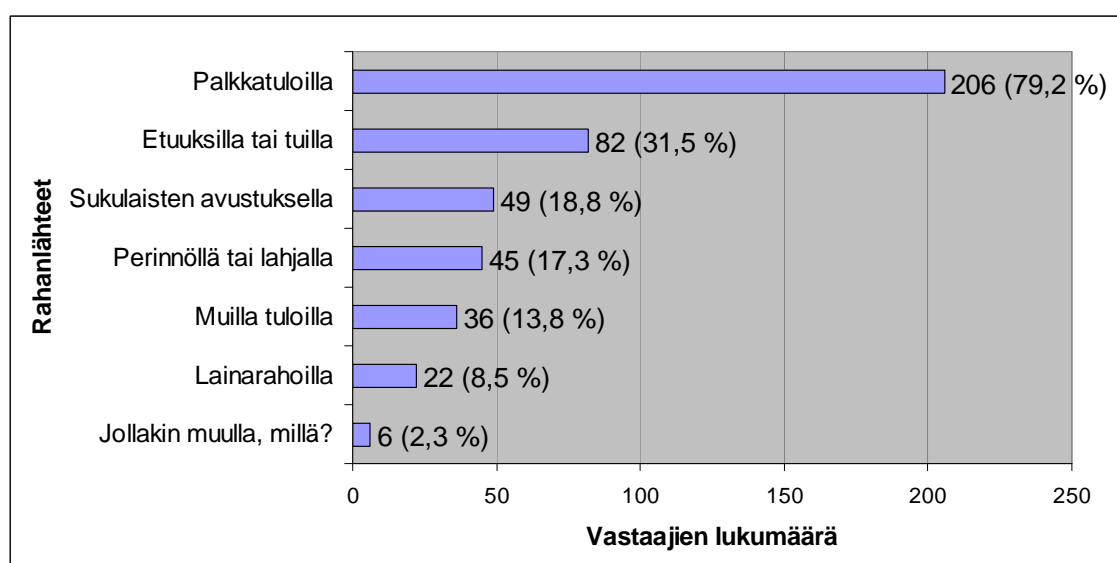
Viidennessä kysymyksessä kysyttiin, mihin kohteeseen tai kohteisiin vastaajat säästävät tai sijoittavat tällä hetkellä. Ylivoimaisesti suosituimmat kohteet olivat säästö-, sijoitus- tai määräaikaistili (55,4 % kaikista vastaajista, jotka säästivät tai sijoittivat) ja käyttötili tai säästölipas (54,2 %). Seuraavaksi suosituimmat kohteet olivat sijoitusrahastot (24,6 %) ja ASP-tili (15,4 %), joka on alkanut saavuttaa suurta suosiota vasta viime vuosina. Naiset säästivät säästö-, sijoitus- tai määräaikaistileille enemmän kuin miehet. Miehet puolestaan sijoittivat enemmän sijoitusrahastoihin sekä huomattavasti enemmän pörssiosakkeisiin kuin naiset. "Jokin muu" -vaihtoehdon valinneet olivat sijoittaneet esimerkiksi sijoitusasuntoihin, kultaan, metsään ja antiikkiin. Kuvio 5 kuvaa säästö- ja sijoituskohteiden jakautumista.

Kuvio 5. Säästämis- ja sijoituskohteiden jakautuminen (n=260)

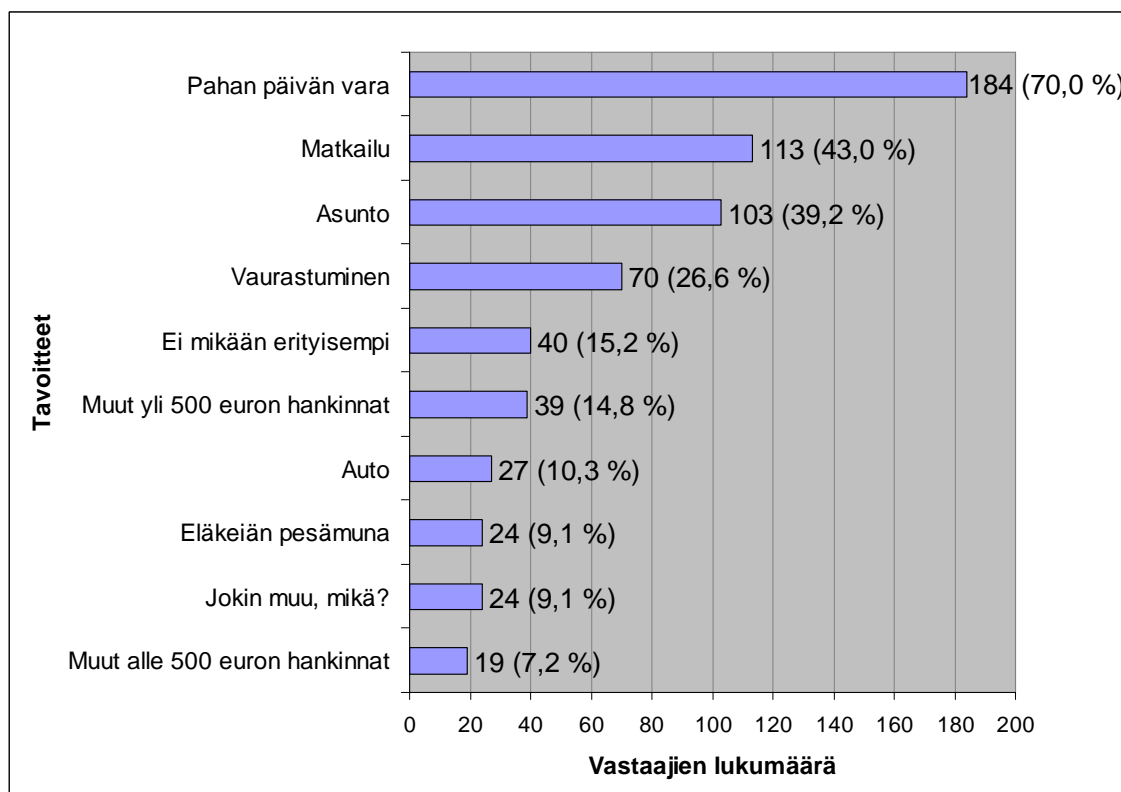

Kuudennessa kysymyksessä kysyttiin, millä eri rahanlähteillä vastaajat rahoittavat säästämisen tai sijoittamisen. Ylivoimaisesti yleisin vastaus oli palkkatuloilla (79,2 %). Seuraavaksi yleisimmät vastaukset olivat etuuksilla tai tuilla (31,5 %), sukulaisten avustuksella (18,8 %) sekä perinnöllä tai lahjalla (17,3 %). "Jokin muu" -vaihtoehdon rahoitukset liittyivät omaisuuden myymiseen sekä epäselviin tuloihin. Suurin osa vastaajista on todennäköisesti yhdistänyt omaisuuden myymisen muihin tuloihin. Kuvio 6 kuvaa säästämisen ja sijoittamisen rahoituksen jakautumista. 3 vastaajaa jätti vastaamatta viidenteen ja kuudenteen kysymykseen, vaikka oli vastannut säästävänsä tai sijoittavansa.

Kuvio 6. Säästämisen tai sijoittamisen rahoitus (n=260)

Seitsemännessä kysymyksessä kysyttiin, mikä tai mitkä ovat vastaajien säästämisen tai sijoittamisen tavoitteet. Yleisimmät vastaukset olivat pahan päivän vara (70,0 %), matkailu (43,0 %), asunto (39,2 %) ja vaurastuminen (26,2 %). "Jokin muu" -vastausten tavoitteet liittyivät muun muassa häihin, ajokorttiin, opiskeluun, harrastuksiin sekä yleiseen elämiseen. Erot naisten ja miesten välillä olivat melko pienet. Asunto oli miehillä yleisempi tavoite kuin naisilla, kun taas naisilla matkailu oli yleisempi tavoite kuin miehillä. Kuvio 7 kuvaa säästämisen tai sijoittamisen tavoitteiden jakautumista.

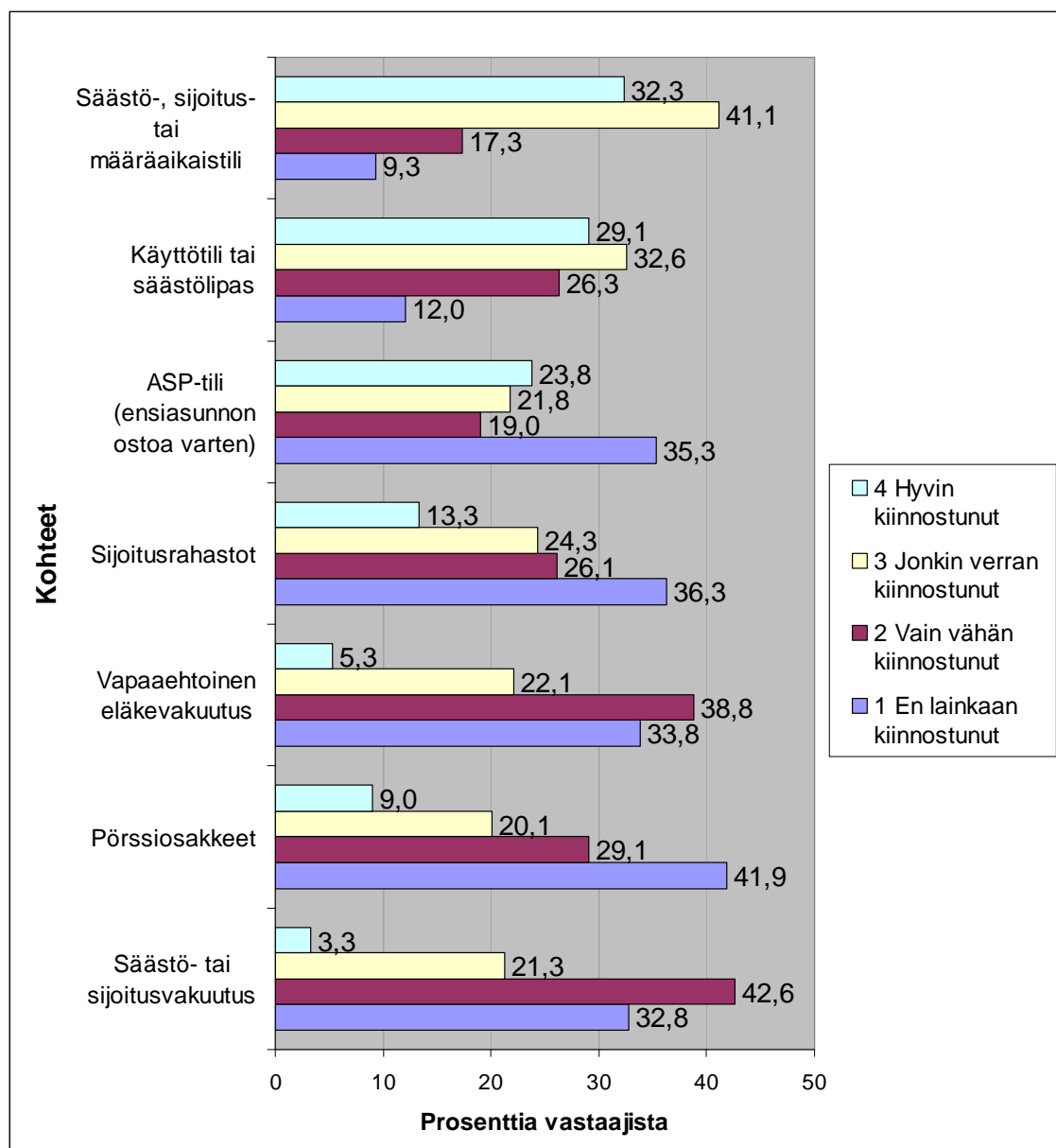

Kuvio 7. Säästämisen tai sijoittamisen tavoitteet (n=263)

Loput viisi kysymystä olivat arvoasteikkokysymyksiä, joissa oli annettu neljä eri vastausvaihtoehtoa. Jokaisessa kysymyksen kohdassa oli vastattava yhteen vaihtoehtoon. Ensimmäinen vaihtoehto oli negatiivinen ääripää, kuten "en lainkaan" -vaihtoehto, joka oli arvoasteikolla numero yksi. Viimeinen vaihtoehto oli positiivinen ääripää, kuten "hyvin paljon" -vaihtoehto, joka oli arvoasteikolla numero neljä. Välissä olivat "vain vähän" -vaihtoehto ja "jonkin verran" -vaihtoehto, jotka olivat arvoasteikolla numeroita kaksi ja kolme. Arvoasteikkokysymyksille saatiin jokaiseen kohtaan keskiarvo väliltä 1–4, joka osoitti, mitä vastausvaihtoehtoa lähimpänä vastausten keskiarvo oli.

Kahdeksannessa kysymyksessä kysyttiin, kuinka kiinnostuneita vastaajat ovat säästämään tai sijoittamaan eri kohteisiin jatkossa. Mukana olivat yleiset säästämisen- ja sijoituskohteet, joita on käyty läpi opinnäytetyön teoriaosuudessa. Eniten kiinnostuneita oltiin säästämään säästö-, sijoitus- tai määräaikaistilille. 72,4 % vastaajista oli jonkin verran tai hyvin kiinnostunut säästämään niihin jatkossa (vastausten keskiarvo 3,0). Seuraavaksi kiinnostavimmat säästämiskohteet olivat käyttötili tai säästölipas, joihin 61,7 % vastaajista oli jonkin verran tai hyvin kiinnostunut säästämään jatkossa (vastausten keskiarvo 2,8). Kolmanneksi

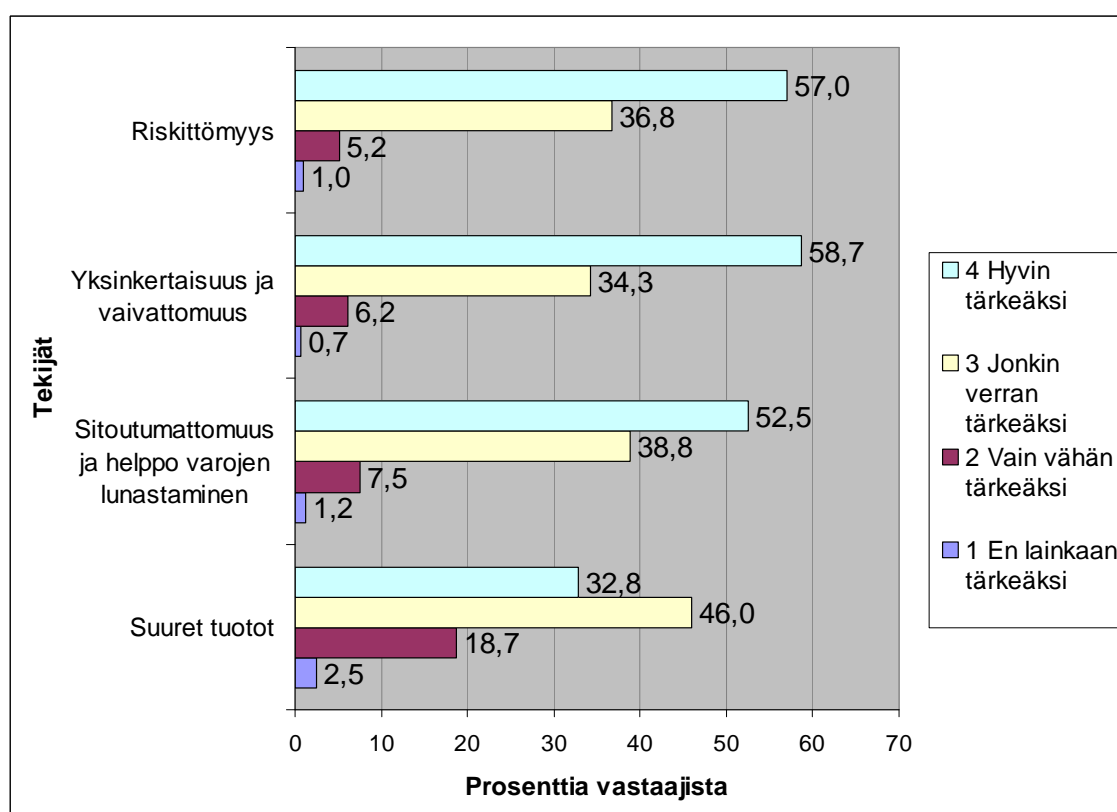
kiinnostavin säästökohde oli ASP-tili, johon 45,6 % vastaajista oli jonkin verran tai hyvin kiinnostunut säästämään jatkossa (vastausten keskiarvo 2,3). Vähiten kiinnostuneita oltiin sijoittamaan säästö- tai sijoitusvakuutuksiin, joihin 75,4 % vastaajista oli vain vähän tai ei lainkaan kiinnostunut sijoittamaan jatkossa (vastausten keskiarvo 1,9). Kuvio 8 kuvaa vastaajien kiinnostusta säästämiseen tai sijoittamiseen jatkossa.

Kuvio 8. Kiinnostus säästämiseen tai sijoittamiseen jatkossa (n=397)

Yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin, kuinka tärkeäksi vastaajat kokisivat eri tekijät säästämis- ja sijoituskohteen valinnassa. Tärkeimmäksi tekijäksi koettiin riskittömyys, jonka 93,8 % vastaajista koki jonkin verran tai hyvin tärkeäksi (vas-

tausten keskiarvo 3,5). Yhtä tärkeäksi tekijäksi koettiin yksinkertaisuus ja vaivattomuus, jonka 93,0 % vastaajista koki jonkin verran tai hyvin tärkeäksi (vastausten keskiarvo 3,5). Myös sitoutumattomuus ja helppo varojen lunastaminen koettiin lähes yhtä tärkeäksi kuin aiemmin mainitut tekijät. Suuret tuotot koettiin vähiten tärkeäksi tekijäksi. 78,7 % vastaajista koki sen jonkin verran tai hyvin tärkeäksi (vastausten keskiarvo 3,1). Vastausten perusteella miehet olivat keskimäärin jonkin verran valmiimpia ottamaan riskejä, sitoutumaan sijoituskohteisiin sekä näkemään vaivaa sijoituksiinsa kuin naiset. Kuvio 9 kuvaa yhdeksännen kysymyksen tuloksia.

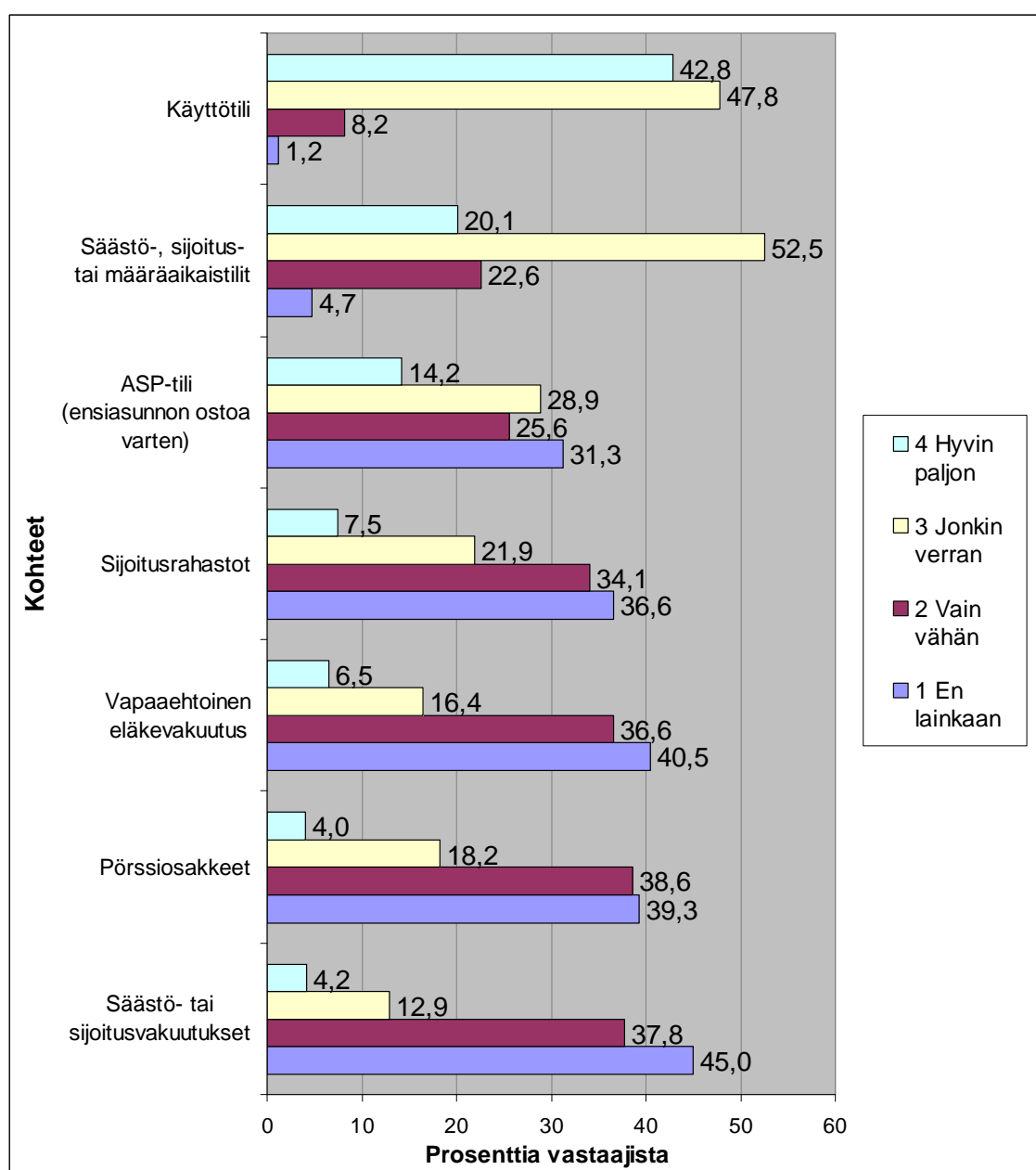

Kuvio 9. Säästämis- tai sijoituskohteen valinnassa tärkeäksi koetut tekijät (n=397)

6.3 Säästämisen ja sijoittamisen tietämys

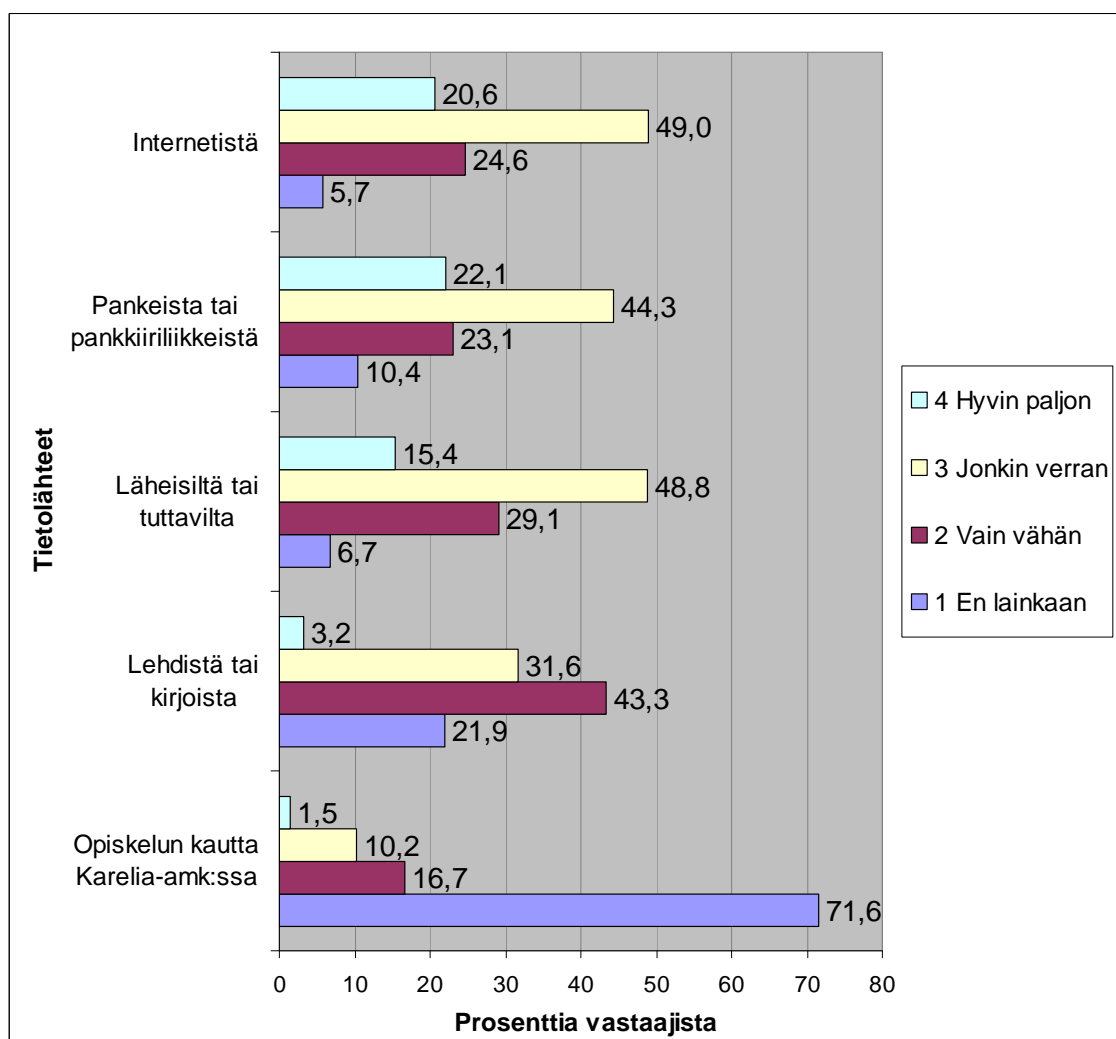
Kyselyn kolmas osio liittyi säästämisen ja sijoittamisen tietämykseen. Kymmennessä kysymyksessä kysyttiin, kuinka paljon vastaaja tietää omasta mielestään eri säästämis- ja sijoituskohteista. Kysymykseen kuuluivat kaikki opinnäytetyön teoriaosuudessa mainitut säästämis- ja sijoituskohteet. Eniten kohde-

ryhmä tiesi käyttötilistä. 90,6 % vastaajista tiesi siitä jonkin verran tai hyvin paljon (vastausten keskiarvo 3,3). Seuraavaksi eniten vastaajat tiesivät säästö-, sijoitus- ja määräaikaistileistä. 72,6 % vastaajista tiesi niistä jonkin verran tai hyvin paljon (vastausten keskiarvo 2,9). Vähiten tiedettiin säästö- ja sijoitusvakuutuksista. 82,8 % vastaajista tiesi niistä vain vähän tai ei lainkaan (vastausten keskiarvo 1,8). Miehet kokivat tietävänsä keskimäärin hiukan enemmän eri kohteista, varsinkin pörssiosakkeista ja sijoitusrahastoista kuin naiset. Kuitenkin tietämys eri pankkitileistä oli miesten ja naisten välillä melko tasaväkinen. Kuvio 10 kuvaa vastaajien tietämystä eri kohteista.

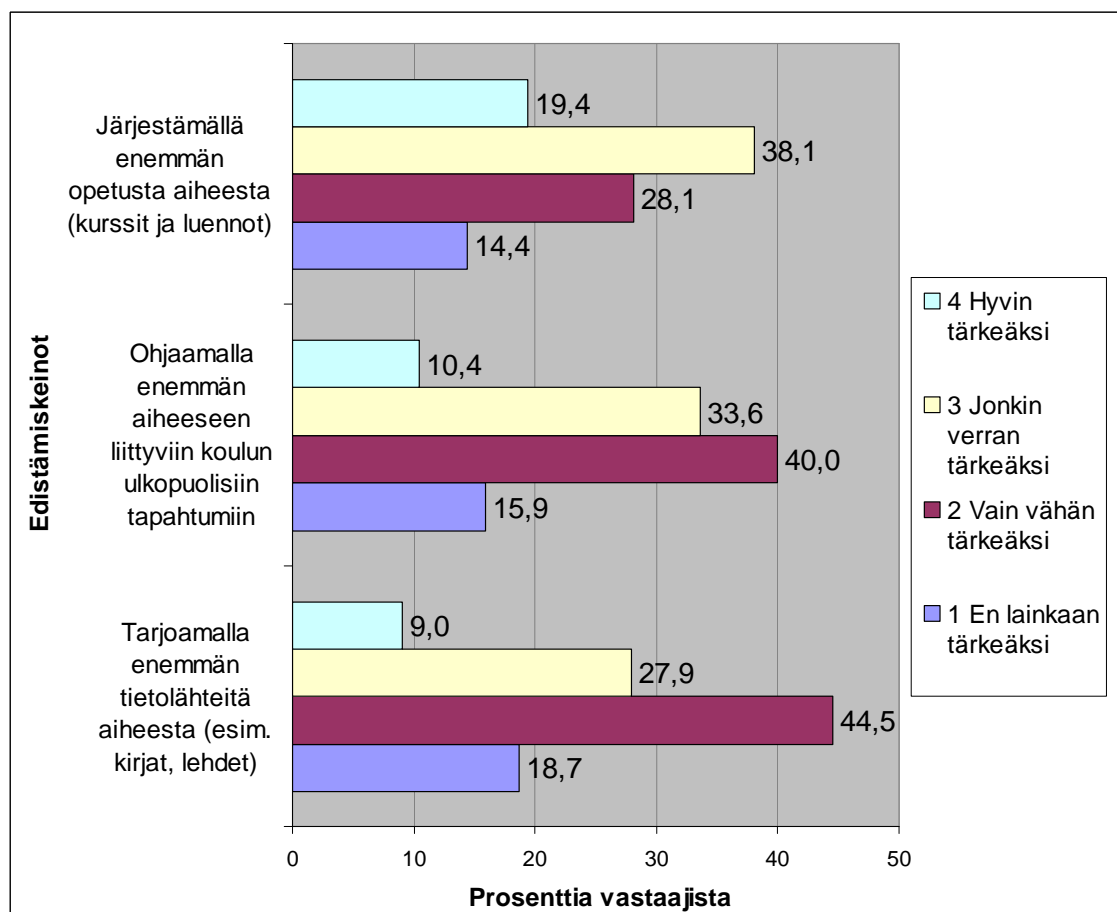
Kuvio 10. Vastaajien tietämys säästämis- ja sijoituskohteista (n=397)

Yhdennessätoista kysymyksessä kysyttiin, kuinka paljon vastaaja kokee saaneensa tietoa säästämisestä ja sijoittamisesta eri lähteistä. Vastaajat kokivat saaneensa eniten tietoa internetistä. 69,6 % vastaajista koki saaneensa sieltä jonkin verran tai hyvin paljon tietoa (vastausten keskiarvo 2,8). Keskimäärin yhtä paljon tietoa koettiin saaduksi pankeista tai pankkiiriliikkeistä. 66,4 % vastaajista koki saaneensa niistä jonkin verran tai hyvin paljon tietoa. Vähiten tietoa koettiin saaduksi opiskelusta Karelia-ammattikorkeakoulun kautta (vastausten keskiarvo 1,4). Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että Karelia-ammattikorkeakoulun säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvä opetus koostuu pääasiassa vapaasti valittavista opinnoista eikä pakollisista kursseista. Kuvio 11 kuvaa yhdennessätoista kysymyksen vastauksia.

Kuvio 11. Säästämisestä ja sijoittamisesta saatu tieto eri tietolähteistä (n=397)

Kahdennessatoista kysymyksessä kysyttiin, kuinka tärkeäksi vastaaja kokee, että Karelia-ammattikorkeakoulu edistäisi opiskelijoiden tietämystä säästämisestä ja sijoittamisesta eri tavoilla. Tärkeimmäksi vastaajat kokivat, että Karelia-ammattikorkeakoulu järjestäisi enemmän opetusta aiheesta kurssien ja luentojen muodossa. 57,5 % vastaajista koki tämän vaihtoehdon jonkin verran tai hyvin tärkeäksi (vastausten keskiarvo 2,6). Hieman vähemmän tärkeäksi koettiin, että koulu ohjaisi opiskelijoita enemmän säästämiseen ja sijoittamiseen liittyviin koulun ulkopuolisiin tapahtumiin (vastausten keskiarvo 2,4). Vähiten tärkeäksi koettiin, että koulu tarjoaisi enemmän tietolähteitä aiheesta (esimerkiksi kirjat ja lehdet). Kuvio 12 kuvaa kahdennessatoista kysymyksen vastauksia.

Kuvio 12. Kuinka tärkeäksi koetaan, että Karelia-ammattikorkeakoulu edistäisi opiskelijoiden tietämystä eri tavoilla? (n=397)

6.4 Tutkimuksen johtopäätökset

Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat melko aktiivisia säästämään tai sijoittamaan: 66,2 % kaikista vastaajista säästää tai sijoittaa tällä hetkellä. Prosenttiosuus on hieman suurempi kuin Alexandria pankkiiriliikkeen vuonna 2012 tekemässä kyselytutkimuksessa, jossa 64 % vastaajista säästi tai sijoitti (Alexandria pankkiiriliike 2012). Tulos on myös suurempi kuin Finanssialan keskusliiton vuonna 2013 valmistuneessa kyselytutkimuksessa, jossa 59 prosentilla kaikista vastaajista oli säästettynä tai sijoitettuna varoja eri kohteisiin (Finanssialan keskusliitto 2013). Tämän kyselyn nuorista alle 29-vuotiaista vastaajista jopa 67,5 % säästi tai sijoitti. Tuloksen perusteella voidaan todeta, että ammatikorkeakoulun nuoret opiskelijat eivät ole välttämättä niin kulutuskeskeisiä, kuin nuorten on yleisesti ajateltu olevan. He ovat erityisen aktiivisia säästämään tai sijoittamaan.

Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijat säästävät ja sijoittavat pääasiassa erilaisille pankkitileille ja sijoitusrahastoihin. Säästämis- ja sijoituskohteet jakautuivat suurin piirtein samalla tavalla, kuin Finanssialan keskusliiton vuonna 2013 valmistuneessa tutkimuksessa, jossa todettiin suomalaisten suosituimmiksi kohteiksi säästö-, sijoitus- tai muut pankkitilit (37 % kaikista vastaajista), käyttelytilit (31 %), sijoitusrahastot (19 %) sekä pörssiosakkeet (16 %) (Finanssialan keskusliitto 2013). Tässä tutkimuksessa käyttötilille ja muille tileille säästävien prosenttiosuus kaikista vastaajista oli muutaman prosenttiyksikön suurempi. Käyttötilille tai säästölipakseen säästi 35,5 % ja säästö-, sijoitus-, ASP-, tai määräaikaistilille 46,3 % kaikista vastaajista. Sen sijaan pörssiosakkeisiin sijoittaminen (4,3 %) oli huomattavasti vähäisempää kuin Finanssialan keskusliiton tutkimuksessa. Myös sijoitusrahastoihin sijoittaminen (16,1 %) oli muutaman prosenttiyksikön vähäisempää.

Erot voivat selittyä esimerkiksi vastaajien ikäjakaumalla, joka oli Finanssialan keskusliiton tutkimuksessa jakautunut 15–74-vuotiaiden välille. Opiskelijoiden taloudellinen tilanne voi suosia enemmän pankkitileille säästämistä, joka ei vaadi kovin suurta alkupääomaa kuten osakesijoittaminen. Suuret erot pörssiosakkeisiin sijoittamisessa voivat myös osittain selittyä kyselyn sukupuolija-

kaumalla, joka oli tässä kyselyssä selvästi naisvaltainen. Käyttötulille säästämistä ei voida kuitenkaan vertailla tarkasti, sillä tässä tutkimuksessa oli vastausvaihtoehtona "käyttötili tai säästölipas".

Kohderyhmä rahoittaa säästämisen ja sijoittamisen pääasiassa palkkatuloilla, mutta myös sukulaisten avustukset sekä perinnöt tai lahjat nousivat rahoituksessa vahvasti esille. Opiskelijoiden säästämisen ja sijoittamisen tavoitteet liittyvät lähinnä asuntoon, pahan päivän varalle sekä matkailuun.

Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat keskimäärin melko kiinnostuneita säästämään käyttötulille tai säästölipakseen ja säästö-, sijoitus- tai määräaikaistileille. He ovat keskimäärin vain vähän kiinnostuneita säästämään muihin yleisiin säästämistä tai sijoituskohteisiin. Säästämistä ja sijoituskohteiden valinnassa he arvostavat paljon yksinkertaisuutta sekä riskittömyyttä, mikä näkyy myös säästämistä ja sijoituskohteiden painottumisessa erilaisten pankkitalletusten suuntaan. Keskimäärin opiskelijoiden mielestä heillä on keskinkertainen tietämys yleisistä säästämistä ja sijoituskohteista. Eniten he kokivat tietävänsä erilaisista pankkitileistä.

Kohderyhmän miehet ovat naisia aktiivisempia sijoittamaan pörssiosakkeisiin sekä sijoitusrahastoihin, ja heillä on myös keskimäärin parempi tietämys niistä. Miehet ovat keskimäärin valmiimpia ottamaan riskejä ja sitoutumaan sijoituskohteisiin kuin naiset. He eivät myöskään aristelee monimutkaisia ja työläitä sijoituskohteita niin paljon kuin naiset.

Opiskelijoiden mielestä heidän tietämyksensä säästämistä ja sijoittamisesta on peräisin suurimmaksi osaksi internetistä ja pankeista tai pankkiiriliikkeistä. Heidän mielestään opiskelu Karelia-ammattikorkeakoulussa ei ole ollut keskimäärin suuressa roolissa tiedon saamisessa. 57,5 % vastaajista koki jonkin verran tai hyvin tärkeäksi, että Karelia-ammattikorkeakoulu järjestäisi enemmän opetusta säästämistä ja sijoittamisesta kurssien ja luentojen muodossa.

Näiden tulosten perusteella opiskelijat ovat sitä mieltä, että Karelia-ammattikorkeakoulun olisi syytä edistää opiskelijoiden tietämystä säästämistä

ja sijoittamisesta ensisijaisesti järjestämällä enemmän opetusta aiheesta. Voisin myös olettaa, että opiskelijat, jotka kokivat opetuksen lisäämisen hyvin tärkeäksi, olisivat myös kiinnostuneita osallistumaan siihen. On tietysti mahdollista, että opetuksen lisääminen koetaan tärkeäksi, mutta ei koeta suurta tarvetta osallistua siihen.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön kyselytutkimus tuotti luotettavaa tietoa Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden säästämistä kaikille siitä kiinnostuneille. Se tarjoaa hyvän vertailukohteen tulevia aiheeseen liittyviä tutkimuksia varten. Lisäksi opinnäytetyö antoi sen toimeksiantajalle, Karelia-ammattikorkeakoululle, tietoa siitä, miten se voisi edistää opiskelijoiden tietämystä säästämistä ja sijoittamisesta. Mielestäni kyselytutkimus saavutti sille asetetut tavoitteet.

Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä osoittautui mielestäni oikeaksi lähestymistavaksi tähän tutkimukseen. Se mahdollisti suuren vastausmäärän käsittelemisen tehokkaasti ja helpotti tulosten esittämistä numeerisessa muodossa, jossa niitä on helppo verrata muihin tutkimuksiin.

Mielestäni kyselylomakkeen rakentaminen onnistui hyvin. Kyselylomakkeella saatiin selvitettyä tutkimukselle asetetut tutkimuskysymykset. Typala-ohjelma osoittautui erinomaiseksi alustaksi sekä kyselylomakkeen luomiselle että sen analysoimiselle. Kysymysten luominen oli yksinkertaista ja helppoa. Typala-ohjelman raportoinnin työkalut muuttivat kysymysten vastaukset suoraan pylväsdiagrammeiksi tai taulukoksi, jotka oli helppo siirtää Excel-ohjelman kautta suoraan opinnäytetyön raporttiin. Analysoinnin ainut huono puoli oli se, että raportoinnin työkaluilla tuloksia ei voinut eritellä vastaajien iän mukaan. Sitä varten iän kysyminen olisi pitänyt asettaa valintakysymykseksi.

Kyselyyn saatiin riittävä määrä vastauksia, jotta sen tuloksia pystytään siedettävästi yleistämään koko kohderyhmään. Vastauksia tuli melko hyvin kaikilta eri

koulutusaloilta, mutta valtaosa vastauksista muodostui sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan sekä liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiskelijoiden vastauksista. Mielestäni tutkimuksen tulosten luotettavuus on aineiston laajuuden osalta hyvä. Vastausprosentti (noin 11,3 %) muodostui lopulta yllättävän suureksi. Tähän voivat olla syynä vastaajien kesken arvotut mielenkiintoiset palkinnot tai oikea kyselyn ajankohta. Uskon, että toukokuussa opiskelijoilla on ollut enimmäkseen etäopiskelua, mikä on vilkastanut heidän sähköpostin seuraamista. Kesälomalle siirtyneet opiskelijat ovat saattaneet seurata sähköpostiaan odottaen esimerkiksi viimeisien kurssien arvosanoja.

Kyselyn vastauksissa on otettava huomioon, että mukana voi olla useita väärymmäryksiä tai inhimillisiä virheitä. Virheet heikentävät kyselyn validiutta, eli kykyä mitata juuri sitä, mitä sillä on tarkoitus mitata (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231). Esimerkiksi neljännessä kysymyksessä on saatettu ymmärtää säästämiskohteen tarkoittavan säästettyjen varojen käyttötarkoitusta. Arvosteikkokysymyksissä osa vastaajista on voinut ymmärtää mitattavan asian eri tavalla, kuin se oli tarkoitettu ymmärrettävän. Esimerkiksi kymmenennessä kysymyksessä, jossa arvioidaan omaa tietämystä eri säästö- tai sijoituskohteista, vastaaja on voinut ymmärtää kohteet väärällä tavalla ja antaa virheellisen arvion omasta tietämyksestään. Vastausten virhemarginaalia on vaikea arvioida tarkasti. Uskon kuitenkin, että kyselyn validiteetti on säilynyt riittävän hyvällä tasolla.

Tutkimuksen reliabiliteetti eli tutkimuksen mittaustulosten toistettavuus jää tässä tutkimuksessa selvittämättä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231). Ei voida olla varmoja, kuinka paljon kyselyn tuloksissa on mukana sattumanvaraisuutta. Johdonmukaisten tulosten pohjalta voisin kuitenkin olettaa, että tutkimustulokset olisivat samankaltaiset myös toisella mittauksella.

Kyselyssä oli yleinen vastaamisoikeus, mikä tarkoitti sitä, että kuka tahansa linkin saanut henkilö pystyi vastaamaan siihen. Ei siis voida olla varmoja, onko linkkiä jaettu muille kuin Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Tieto kyselystä meni sähköpostin välityksellä myös avoimen ammattikorkeakoulun sekä ylemmän ammattikorkeakoulu-tutkinnon opiskelijoille, ja he ovat saattaneet epä-

huomiossa tai tietoisesti vastata kyselyyn, vaikka saatetekstissä ilmoitettiin kyselyn kohderyhmäksi vain ammattikorkeakoulututkintoa suorittavat opiskelijat. Lisäksi on mahdollista, että joku vastaajista olisi voinut vastata kyselyyn useammin kuin kerran. Näiden tekijöiden vaikutusta kyselyn tuloksiin on vaikea arvioida.

Opinnäytetyö tehtiin noudattaen hyvän tutkimusetiikan normeja. Tutkimuksen menetelmiä ja koulun antamia opinnäytetyön ohjeita noudatettiin tutkimustyön aikana. Tutkittavien yksilöiden yksityisyyttä ja itsemääräämisoikeutta kunnioitettiin. Kyselytutkimuksen tulokset ja vastaajien jättämät sähköpostiosoitteet näkyivät erillään raportoinnissa, jolloin niitä ei voitu yhdistää toisiinsa. Opinnäytetyön tekemisessä kunnioitettiin muiden tutkijoiden työtä. Kaikkien opinnäytetyössä käytettyjen lainausten perään merkittiin selkeät lähdeviitteet. Opinnäytetyön tietolähteinä käytettiin vain luotettavia tietokirjoja ja internet-sivuja.

Opinnäytetyö valmistui sovitussa ajassa ja sen toteutus vastasi omia odotuksia. Vaikeimmaksi osa-alueeksi koin tutkimuksen tarkoituksen määrittämisen. Sen määrittämisessä oli ajoittain vaikeaa tehdä päätöksiä. Tutkimussuunnitelmassa esitetyt alkuperäiset tutkimuksen tarkoitukset muuttuivat tutkimustyön aikana hieman erilaisiksi. Myös tutkimuksen kiireellinen aikataulu tuotti ajoittain stressiä. Opinnäytetyön tekeminen opetti minulle paljon uusia asioita tutkimastani aihepiiristä sekä kvantitatiivisen tutkimuksen tekemisestä. Opin käyttämään lähdekirjallisuutta tehokkaammin hyväksi sekä työskentelemään itsenäisesti laajan tutkimustyön parissa.

Opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää jatkossa hyväksi muiden tutkimusten vertailussa. Karelia-ammattikorkeakoulu voi hyödyntää tutkimuksen tuloksia omassa toiminnassaan, esimerkiksi säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvän opetuksen suunnittelussa. Kyselyä voitaisiin laajentaa ottamalla kohdejoukoksi joku muu ammattikorkeakoulu, ja uuden kyselytutkimuksen tuloksia voitaisiin verrata tähän tutkimukseen.

Lähteet

- Aamulehti. 2014. ASP-tilejä avataan kovaa vauhtia: Tästä se johtuu. <http://www.aamulehti.fi/Kotimaa/1194935752283/artikkeli/asptileja+avataan+kovaa+vauhtia+tasta+se+johtuu.html>. 11.4.2015.
- Alexandria Pankkiiriliike. 2012. Näin suomalaiset säästävät ja sijoittavat - Suomalaisien kokemuksia säästämisestä ja sijoittamisesta. <http://www.slideshare.net/AlexandriaPankkiiriliike/alexandria-pankkiiriliike>. 4.9.2015
- Anderson, N. & Tuhkanen, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Autio, M. 2006. Kuluttajuuden rakentuminen nuorten kertomuksissa. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Finanssialan keskusliitto. 2009. Nuorten rahankäyttötutkimus. http://www.fkl.fi/materiaalipankki/julkaisut/Julkaisut/Nuorten_rahankayttotutkimus_2009.pdf. 12.4.2015.
- Finanssialan keskusliitto. 2013. Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat. http://www.fkl.fi/materiaalipankki/julkaisut/Julkaisut/Saastaminen_luotonkaytto_ja_maksutavat_2013.pdf. 25.4.2015.
- Finanssivalvonta. 2015a. Talletukset. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Pages/Default.aspx>. 10.4.2015.
- Finanssivalvonta. 2015b. Käyttötili ja säästämistili. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Kayttotili/Pages/Default.aspx>. 10.4.2015.
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hultkrantz, J. & Masalin, B. 2004. Elämäsi rahat. Joka kodin talousopas. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.
- Hämäläinen, K. 2005. Sijoittajan käsikirja. Arvopaperi. Helsinki: Talentum.
- Kaartinen, R. & Lähteenmaa, J. 2006. Miten ja mihin nuoret käyttävät pikavippejä ja muita kulutusluottoja. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Kallunki, J., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kontkanen, E. 2009. Pankkitoiminnan käsikirja. Helsinki: Finanssi ja Vakuutus-kustannus Oy.
- Kotler, P. & Keller, K. 2006. Marketing management. Twelfth edition. New Jersey: Pearson Education Ltd.
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Lehtoniemi, P. & Männistö, K. 2012. Nuoret nykypäivän säästö- ja sijoitusmaailmassa, Case: Pohjolan Osuuspankki. Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39530/Mannisto_Kristian_ja_%20Lehtoniemi_Pia.pdf?sequence=1. 15.4.2015.
- Möttölä, M. 2008. Rahaa rahastoilla. Helsinki: HS Kirjat.
- Nuorisolaki 72/2006.

- Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi. Jyväskylä: WSOYpro Oy/Docendo-tuotteet.
- Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Pöllänen, T. & Simonen, O. 2013. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63854/Pollanen_Tuomo.pdf?sequence=1. 15.4.2015.
- Saarinen, H. 2001. Nuoruus ja hulluus, vanhuus ja viisaus? Tutkimus nuorten kulutuskäyttäytymisestä ja velkaantumisesta. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Solomon, M., Bamossy, G. & Askegaard, S. 2002. Consumer behaviour. A European perspective. Harlow: Pearson Education Ltd.
- Taloussanomat. 2014. Säästötili voi nyt olla parempi turva rahoillesi.
<http://www.taloussanomat.fi/raha/2014/07/08/saastotili-voi-nyt-olla-parempi-turva-rahoillesi/20149401/139>. 4.9.2015.
- Taloussanomat. 2015. Taloussanakirja.
<http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/s%E4%E4st%E4minen/>. 9.4.2015.
- Verohallinto. 2015. Sijoitukset. <https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset>. 12.4.2015.
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Ympäristöhallinto. 2015. ASP-ennakkosäästäminen. <http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asuminen/Omistusasuminen/ASPsaastaminen>. 11.4.2015.

Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden säästäminen

Tämä kysely liittyy opinnäytetyöhöni, jonka tarkoituksena on selvittää Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden säästämisen ja sijoittamisen tapoja sekä tietämystä säästämisestä ja sijoittamisesta. Kysely on tarkoitettu ainoastaan opiskelijoille, joiden koulutus johtaa ammattikorkeakoulututkintoon. Tiedot käsitellään täysin luottamuksellisesti ja anonyymisti.

Voit osallistua 30 euron arvoisen K-kauppojen lahjakortin arvontaan (jaossa 2 kpl) ilmoittamalla sähköpostiosoitteesi lomakkeen lopussa olevaan tietokenttään. Sähköpostiosoitetta käytetään ainoastaan arvonnän voiton ilmoittamiseen.

Yhteistyöterveisin

Pyry Palviainen

liiketalouden opiskelija

Taustatiedot

1. Sukupuoli

- ☐ Mies
☐ Nainen

2. Ikä

3. Koulutusalasasi Karelia-ammattikorkeakoulussa

Valitse koulutusala

Säästäminen ja sijoittaminen

4. Säästätkö tai sijoitatko tällä hetkellä?

- ☐ Kyllä
☐ En*

*Mikäli vastasit "En"-vaihtoehtoon, jätä vastaamatta kysymyksiin 5–7 ja siirry suoraan 8. kysymykseen.

5. Mihin seuraavista kohteista säästät tai sijoitat tällä hetkellä? (Valitse yksi tai useampi.)

- ☐ Käyttötili tai säästölipas
☐ Säästö-, sijoitus- tai määräaikaistili
☐ Vapaaehtoinen eläkevakuutus
☐ Säästö- tai sijoitusvakuutus
☐ ASP-tili (ensiasunnon ostoa varten)
☐ Pörssiosakkeet
☐ Sijoitusrahastot
☐ Jokin muu, mikä?

6. Miten rahoitat säästämisen tai sijoittamisen? (Valitse yksi tai useampi.)

- ☐ Palkkatuloilla
☐ Muilla tuloilla
☐ Etuuksilla tai tuilla
☐ Lainarahoilla
☐ Perinnöllä tai lahjalla
☐ Sukulaisten avustuksella
☐ Jollakin muulla, millä?

7. Mikä on sinun säästämisen tai sijoittamisen tavoite? (Vastaa yksi tai useampi.)

- ☐ Auto
☐ Asunto

Kyselylomake

- ☐ Vaurastuminen
☐ Pahan päivän vara
☐ Matkailu
☐ Eläkeiän pesämuna
☐ Muut yli 500 euron hankinnat
☐ Muut alle 500 euron hankinnat
☐ Ei mikään erityisempi
☐ Jokin muu, mikä?

8. Kuinka kiinnostunut olet säästämään tai sijoittamaan seuraaviin kohteisiin jatkossa? (Vastaa kaikkiin)

	En lainkaan kiinnostunut.	Vain vähän kiinnostunut.	Jonkin verran kiinnostunut.	Hyvin kiinnostunut.
Käyttötili tai säästölipas	☐	☐	☐	☐
Säästö-, sijoitus- tai määräaikaistili	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoinen eläkevakuutus	☐	☐	☐	☐
Säästö- tai sijoitusvakuutus	☐	☐	☐	☐
ASP-tili (ensiasunnon ostoa varten)	☐	☐	☐	☐
Pörssiosakkeet	☐	☐	☐	☐
Sijoitusrahastot	☐	☐	☐	☐

9. Kuinka tärkeäksi kokisit seuraavat tekijät säästämisen- tai sijoituskohteen valinnassa? (Vastaa kaikkiin)

	En lainkaan tärkeäksi.	Vain vähän tärkeäksi.	Jonkin verran tärkeäksi.	Hyvin tärkeäksi.
Riskittömyys	☐	☐	☐	☐
Yksinkertaisuus ja vaivattomuus	☐	☐	☐	☐

Kyselylomake

Sitoutumattomuus ja
helppo varojen
lunastaminen

☐☐☐☐

Suuret tuotot

☐☐☐☐**Säästämisen ja sijoittamisen tietämys**

10. Kuinka paljon omasta mielestäsi tiedät seuraavista säästämis- ja sijoituskohteista? (Vastaa kaikkiin.)

	En lainkaan.	Vain vähän.	Jonkin verran.	Hyvin paljon.
Käyttötili	☐	☐	☐	☐
Säästö-, sijoitus- ja määräaikaistilit	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoinen eläkevakuutus	☐	☐	☐	☐
Säästö- ja sijoitusvakuutukset	☐	☐	☐	☐
ASP-tili (ensiasunnon ostoa varten)	☐	☐	☐	☐
Pörssiosakkeet	☐	☐	☐	☐
Sijoitusrahastot	☐	☐	☐	☐

11. Kuinka paljon koet saaneesi tietoa säästämisestä ja sijoittamisesta seuraavista lähteistä? (Vastaa kaikkiin.)

	En lainkaan.	Vain vähän.	Jonkin verran.	Hyvin paljon.
Internetistä	☐	☐	☐	☐
Lehdistä tai kirjoista	☐	☐	☐	☐
Pankeista tai pankkiiriliikkeistä	☐	☐	☐	☐
Opiskelun kautta Karelia-				

Kyselylomake

amk:ssa	☐	☐	☐	☐
Läheisiltä tai tuttavilta	☐	☐	☐	☐

12. Kuinka tärkeäksi koet, että Karelia-ammattikorkeakoulu edistäisi opiskelijoiden tietämystä säästämisestä ja sijoittamisesta seuraavilla tavoilla? (Vastaa kaikkiin)

	En lainkaan tärkeäksi.	Vain vähän tärkeäksi.	Jonkin verran tärkeäksi.	Hyvin tärkeäksi.
Järjestämällä enemmän opetusta aiheesta (kurssit ja luennot)	☐	☐	☐	☐
Ohjaamalla enemmän aiheeseen liittyviin koulun ulkopuolisiin tapahtumiin	☐	☐	☐	☐
Tarjoamalla enemmän tietolähteitä aiheesta (esim. kirjat, lehdet)	☐	☐	☐	☐

13. Sähköpostiosoitteesi, jos osallistut arvontaan: